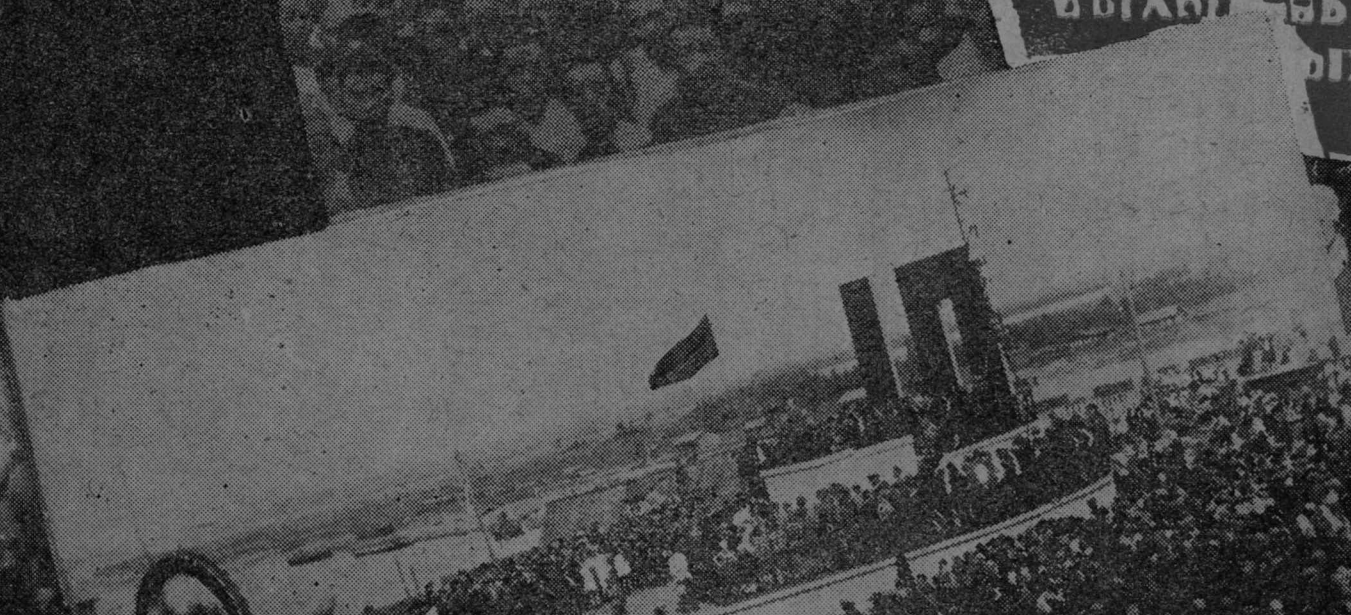

УДАРНИК

ДОРВЫВ КО
ГІВІЗАТСІА ПО
ВЫАЫМ-ВЫР
ОПЕК

ТЫРТАМ
ВӨРЛЕ
ПЛА

МЕДО

ХАБАР

ПРОЛЕТАРСКОЈ
ЛИТЕРАТУРА ЖУРНАЛ.
ПЕТО БЫЧТӨЛЫСЫН КЫКЫС.
Лезбны ВКП(б) ОК-лөн Кулппрод, КАПП

Редакциялөн адрес: Сыгыткар, Сөветскөй ул., 24

ЖУРИНАЛЫГ

Сталин жортлөн висталом да РАПП-лөн моҗас	1
ПЕД ГЕН—Колхознөй страдана	3
ВАН МОФ—Пурјөн кывтигөн	8
СИМ ВАН—Бригадир мөвпалб	9
В. ЛАТКИН—Гора сылам	10
ВАН МОФ—Мыј өдјө кыптө	—
В. ЛАТКИН—Выј вөчанін	11
СИМ ВАН—Өтка овмөсын	—
ИВАН ВАГ—Скөт виҙөмө вужам	12
П. ДОРОНИН—Силос	13
АКИН ПИ—Чукөртмам гражданданскөй војналые исторја	16

№

14

јул — 16-31

1931 - өд во

Выл обстановка—выл моҗас

Хоҗајственикјас конференција вылын Сталин жортлөн висталомыс инмө не сомын овмөсөн вескөдлөмө, но инмө щөщ и пролетарскөй литератураны. Та жылыс зев бура вистало РАПП секретариатлөн пөмө, кодөс ми лезам тајө №-ын.

Кушөм выл обстановканыс литература фронт вылын? ӨТИ-КӨ—БӨР-ЖА ВОЈАСӨ ПРОЛЕТАРСКОЈ ЛИТЕРАТУРА МАТЫГТЧИС СӨВЕТ СОЈУЗСА СТАВ ЛИТЕРАТУРАӨН ЖУРНАЛОМО (ГЕГЕМОНИЈАӨ), ПРОЛЕТАРСКОЈ ГИЖЫГАСЛӨН АССОЦИАЦИЈАС ПӨРТНЫ ПАРТИЈАЛЫГ ГЕНЕРАЛНОЈ ТУЈВИЗСО ЛИТЕРАТУРА ФРОНТ ВЫЛЫН ЗБЫЛЫГ ОЛОМО ПӨРТЫГӨ. Тајө кык торыс пролетарскөй литература вөзө сувтөдө моҗ: нөшта чорыда нуөдны партијалыс генералнөй тујвиз, кыпөдны пролетарскөй литератураныс ифејностөс, бостны ас кю Марксизм-Ленинизмлыс олом төдмалан-везлаалан метод—диалектичскөй материаллизм метод, медем лөсөдны пролетарскөй литератураны асоыс художественнөй метод, код и ескөн сылы отсалас лоны социализм стрөитан жон өруфөдөн, социалистичскөй мөртөс быдган вөчана өруфөдөн.

МОҖКӨ—ПРОЛЕТАРСКОЈ ЛИТЕРАТУРАӨ БӨР-ЖА ВОНАС ЛОКТИСНЫ УНА СУРС ВЫЛ ЖӨЗ РОБОЧӨЈЖАС ПӨВСЫГ, УДАРНИКЖАС ПӨВСЫГ, КОЛХОЗНИКЖАС ПӨВСЫГ, кодјасыс колө лөсөдны збыл пролетарскөй гиҗысөс.

Ташөм пролетарскөй литератураны выл обстановканыс.

Пролетарскөй литература—социализм стрөитөмын журнуөдыс класслөн литература Пролетарскөй литературалөн моҗасыс некушөма оз торјавны социализм стрөитөм моҗасыс. Та вөсна Сталин жорт висталом куза пролетарскөй литературалөн МЕДВОЗЗА ДА МЕДЫЖЫД МОҖӨН КОЛО ЛОНЫ—СТАЛИН ЖОРТЛЫГ ИНӨДЖАС ОЛОМО ПӨРТӨМ ВӨСНА ХУДОЖЕСТВОА КЫВЖӨН ТЫШКАСӨМ. Тышканыс уж организүтөм вөсна, ужалан вын социалистичскөй стројкалы организованнөја сетөм вөсна, робөчөјжасы бур условијөс вөсна, обезличка бырөдөм вөсна, хозрасчөт вөсна,—ташөм моҗ. Не сомын омөлторјас куза „нөйтөмөн“, а медвојдөр да медјона ужалыс жөзлы бурсө мытчөдлөмөн, социалистичскөй формаа уж петкөдлөмөн. ПЈАҢИЛЕТКАСА ГЕРОЈЖАСӨС ПЕТКӨДЛОМ НӨШТА ӨДЗӨДНЫ ДА БУРМӨДНЫ.

КОМИ ПРОЛЕТАРИАТЛЫГ ЧУЖӨМ-КЫПАЛОМ ПЕТКӨДЛОМ ДА ӨДЗӨДӨМ МИЈАНЛЫ КОЛО ПУКТЫНЫ МЕДЫЖЫД МОҖӨН.

Ставыс тајө щөктө кутчисны „выл ног ужавны, выл ног вескөдлыны“ (Сталин). Тајө обстановка еерви колө стрөитны уж пролетарскөй гиҗысөс ассоциацијасы. Щөщ, дерт, и Коми АПП-лы.

Медвојдөр бырөдны литератураса „обезличка“ да лучкиа организүтны уж. Литератураны „обезличка“ ыҗыд-на: литкружокжасөн омөла вескөдлөм, литература вылө мелкобуржуазнөй влианнөјаскөд общөја тышкасөм, Конкретнөй критика паскөдтөм, творчскөй дискуссия омөла нуөм, литератураө пырөм ударникжаскөд некытчө шөгмытөма уж нуөм да уна мукөд. Литература фронтса быд участок вылө КАПП-лы колө индыны торја мөртөс, код и ескөн кывкутис уж вөснаыс. Гиҗысөс мед кывкутисны асланыс творчскөй уж вөсна.

РОБОЧӨЈ УДАРНИКЖАС ПӨВСЫГ ДА МЕДБУР ВӨРЛЕЗЫГЖАС ПӨВСЫГ ГИЖЫГ ВЫЛ КАДРЖАСӨС ЛӨГӨДӨМ КАПП-ЛЫ КОЛО ПУКТЫНЫ МЕДЫЖЫД МОҖӨН.

Тајө щөктө пролетарскөй коми литературалөн өнја состојаннөыс. Сы вөсна гиҗысөсө Марксизм-Ленинизмөн вооружитөмлөн торјаныс ыҗыд значеннөыс.

НӨШТА ПАГКӨДНЫ ТВОРЧЕСКОЈ ДЫСКУССИЈА, КОНКРЕТНОЈ ГИЖӨДЖАС КРИТИКУЖТӨМӨН ЛӨГӨДНЫ ПРОЛЕТАРСКОЈ ЛИТЕРАТУРАЛЫ ХУДОЖЕСТВЕННОЈ МЕТОД, ОРГАНИЗОВАННӨЈА УЖАВНЫ ГИЖЫГ ВЫЛ КАДРЖАС ЛӨГӨДӨМ КУЗА—ТАШӨМ ВЫЛ МОҖЖАС ВЫЛ ОБСТАНОВКАБЫН.

Сталин жорт аслас висталөмын еетис моҗас социализм стрөитан выл кад кежлө. Робөчөј класс, коммунист партија вескөдлөмөн, пөртө сјө моҗассө ыҗыд ентузиазмөн. Робөчөј класс „выл ног ужавны, выл ног вескөдлыны“ заводитөмөн помалө пјавилеткалыс решающөй којмөд во.

ПРОЛЕТАРСКОЈ ГИЖЫГЖАС, РОБОЧӨЈ КЛАССЛӨН ОТРАДСТАМИН ЖОРТЛЫГ ИНӨДЖАСӨ ОЛОМО ПӨРТӨМЫН ЛӨГӨДАСНЫ БОЛШЕВИЗМЛЫГ ЫҖЫД ИСКУССТВО.

да РАПП-лөн могјас

Г.П.Б. на обл. ак.
1931 год
№ 26.635

1. „Овмос стрөитан вьл могјас жылыс“ Сталин жортлөн висталомыс индө сотсиализм стрөитан вьл обстановка вьлө да туйдө быд участок вьлын вьлужалан ног. Ыжыд-жө значенньоыс Сталин жорт выступленнөлөн і пролетарскөй літературалы, перестройка нуодан туйјас возө индөм куза, пролетарскөй гижыясасы сотсиализм стрөитан ужө јонжыка кутчеган туйјас индөм куза, сотсиализм стрөитан вьл этап корөмјас сертї бөрө колтчөм бырөдөм куза. Сталин жортлыс висталомсө колө бура гөгөрвоны мјан быд организацијалы, быд гижысылы, быд критикалы, предпріятөвысө быд літературнөј кружоклы. Тајө висталомсө вьдлаломыс колө муны отщөщ возө-вылө ужјас нуодан план вьдлалөмкөд да лөсөдөмкөд.

2. Медвозза да медыжыд могөн, кодї сувтө пролетарскөй література возө, колө лоны Сталин жортлыс индөјассө олөмө пөртөм. Од, сїјө индөјассө петкөдлөны сотсиалистическөј мјан наступленнөлыс вьл эпоха (кад). Быд гижысылы, быд кружоклы, РАПП-лы зоннас колө тышканы парвјјаса да робочөј класса вождыс діректывајассө олөмө пөртөм вөсна. Літературнөј кружок, кодї нинөм оз вөч аслас предпріятөдын Сталин жортлыс индөјассө олөмө пөртөм өдјөдөм могыс, оз вермы шуыны Рапповскөј кружокөн.

Сталин жортлыс индөјассө олөмө пөртөмыс колө нуодөны РАПП-са быд шленөн станок дорын, јачејкаын, производственнөј совещданнө вьлын. Тајө пөртөм вөсна тышыс колө нуодөны Рапп-са быд шленөн і худо-жества кывјөн.

Сталин жорт висталөмлөн быд јукөн быд абзац — художества гижөд вьлө вьвті бур тема. „Мужиклөн сиктоаң карө пыщјөмыс“ дугдөм да та вөсна ужалан вьн јылыс вопрос вьл ногөн сувтөм, кїөн уж нуөм механизирүјтөмөн вежөм, советскөј робочөј тїплөн вежөсөм, „равнїловкакөд“ да „обезличкакөд“ тышкасөм, производственнөј технїческөј интеллигентсїја јылыс Сталин жортлөн вопрос сувтөдөм—тајө өмөј абу темајас художества бур гижөдјас вьлө, тајөс өмөј оз ков петкөдлыны романын, вьстын, кывбурын, очеркын, оз өмөј ков та гөгөр мобїлизүјтны вымањөсө РАПП-са гижыс кадрјаслыс?

Предпріятөјас вьвса мїткружок-јаслы колө паскөдны ас костаныс сотсиалистическөј ордысөм Сталин

жортлыс индөјассө олөмө пөртөм вөсна аслас производство вьлын тыш художественнөј обслуживаннө куза, стенгазетөс, районөс обслуживајтөм куза. Тащөм-жө соревнованнө колө паскөдны областнөј ассотсиатсїјаслы, бостны ас возын могөн — медрегыд кадөн лезны художества сборнїкјас тајө индөјассө олөмө пөртөм куза. Тащөм пөлөс ужөн колө вөчны вьл, чорыд, төдчана удар „баринавны“ зїлөм куза, кодөс помөз абу-на бырөдөма мјан радјасыс.

3. РАПП-лы зоннас инмө Сталин жортлөн индөм, мьј „вьл обстановкаын колө вьл ног ужавны, вьл ног вескөдлыны“, мьј „сы могыс колө, медым мјан предпріятөјасөн вескөдлысәс вескөдлыны конкретнөја, медым најө быд вопрос дїнө матыстїсны ез куш сорнїтөм боксаң, а конкретнөј уж боксаң“, мьј „колө бырөдны кабалајасөн вескөдлөм да кутчїсны збыл большевїстскөј ужө“, „медым унжыкыс воывалыны заводјасө, дыржык кежлө колтчывалыны сетчө ужавны“.

Емөс-ө РАПП-ын Сталин жортөн индөм нелучкїјасыс? Серт, ем. Ем і „вообще“ вескөдлөм, бура уна-на уна пөлөс сорнї, абу еша-і кабалајасөн вескөдлөм да с. в. Тајө инмө РАПП секретариатлы, инмө-і мєставысәс организацијаслы. РАПП-ын мунап перестройка, кодөс кызыннас позө шуны ідејно-творческөј вопросјаслаң бергөдчөмөн, муно вьвті-на маңмөс өдјасөн, омөла самокритика, омөла вїзөдөм асананымөн-жө петкөдөм шуөм-јас олөмө пөртөм вьлө (шум-көт пјатїметкаса геројјасөс странаалы петкөдлөм, кодї өнїөз-на муно омөлика), творческөј дискуссїја колөм сертї нөжмыда нуөм-паскөдөм да с. в.

Ем мјан і тырмымөнја гөгөрвотөм да олөмө пөрттөм кызыннас ідејно-воспитавелнөј мјан организацијалыс асылыс пөлөс ужалан ног да метод. Мї мукөд организацијаслыс-на, код-јас вөчан ужјаснаыс торјалөны мјан ужыс, ужалан ног бөстам. Сталин жортлөн висталөмыс, кодї топыда јїтчөма Сталин жортөн индөм „техникалаң чужөмбанөн“ лозунгкөд, обя-зывајтө РАПП-са быд шленөс јонжыка артавны література уждыс мукөд пөлөс ужыс торјалөмсө, јонжыка пыдыстчыны тајө ужса торјалөмас (специфичносҗас), быдлуња ужөн јон-жыка бостыны велөдчыны художе-ства кывјөн вөдїтчыны.

Сталин жортлөн висталөмыс колө

кыпөдны вьл гы паскыд самокритика-лыс да вьл обстановка сертї вьл мог-јаслаң перестроїтчан өдјас пролетарскөй літературалы возө бостөм куза. Сталин жортөн индөм указаннөјас боксаң РАПП-лы колө вөчны асыс ужсө вьдлалөм, гөгөрвоны сїјөс поли-тика боксаң да пролетарскөј гижы-јас да робочөј класса гижыяс вьлө быдсама пөлөс буржуазнөј да мелко-буржуазнөј влїјаннөкөд ишта чорыд-жыка тышканыс. Медјона колө куч-кыны вескыдвыв опасносҗ куза, кодї јона петкөдчө перестройка нуөдан өдјас тырмытөма бостөмын, сы ыжда могјас, кызи пјатїметкаса геројјасөс петкөдлөм, пыддї пуктыгөмын, век-на зїкөз бырөдтөм перевөрөвщїнаын да воронщїнаын да с. в., кодї, дерт, некущөма-на оз лөз небөдны тыш мелкобуржуазнөј революционносҗса „шүјга“ фразорјаскөд.

4. Торја ыжыд значеннө проле-тарскөй література возын „обезличка“ („кывкуттөм“) бырөдөм јылыс Сталин жортлөн индөдыс.

Емө-ө РАПП-ын „обезличка“? да, ем. Сїјө ем і руководство ужын, кодї петкөдчыссывлө мјан уж участокјас вьлө „өтпырїөн“ ставныс вьлө вїзөдлөмын, „быдсама пөлөс уж вөс-на кывкуттөм пуктыгөмын“ (Сталин). Сїјө ем і ударнїкјасөс літератураб кыскөмөн вескөдлөмын, петкөд-чысөс ударнїкјас вьлө ставныс вьлө-жө „өтпырїөн“ вїзөдлөмын, „өтпыр-їөн“ ставныскөд ужалөмын. Сїјө ем і мјан критикаын, петкөдчысөс літе-ратура куза унжык общөј статтајас, а еша конкретнөј статтајас, гижө-мын.

Оз поз шуны, мьј РАПП ез сув-төдлыс тајөјас јылыс сорнїсө да ез ну накөд тыш. Шуам.—РАППса мед-бөрја пленумлөн шуөм, дај і велуна статта-нїн гижөма конкретнөј критика колөм јылыс. Сөмын „обезличка-көд“ тышыс ачыс ез вөв колана конкретнөј. Тајө вөлі збылысөс бөрја кадөз, дај і өнї-на уналатї, Сталин жортөн индөм „паскыд висталөмјаскөд“ тыш нуөм коланлуи вөсна тышөн, кодтөг „обезличкәтө“ он бырөд.

Сталин жортлөн указаннөјасыс сувтөдөны мјан возө „паскыд виста-лөмјассаң да болгөмјассаң“ збыл ужө, эффект сетыс тышө вујан мог. А тајө лоө өнїја кадө, мьј өтїкө, РАПП-лы колө паскөдны уж конкретнөј критика кыпөдөм могыс. Тајө лоө, мьј попутчїкјас јылыс да сојузникјас јылыс „вообще“ сорнї-төмсаң мјан журналјас мєстбокын

колö лезавны гижöдјас попутчјас творчество јылыс. Тајö лоö, мыј ударникјасöс литератүраö кыскöмлыс коланлунсö виставлöмсаң колö заводитны налыс гижöдјасö пыдысаңжык видлаöмö, сетны налы тыдалана отсöг, бырöдны ударникјас выlö „öтпырјöн“ вичöдöм. Тајö лоö, мыј омöл руководство јылыс сорнысаң колö вужны ужјас лүчкiа јуклöм выlö да сетöм ужјас вöсна кывкутöмö, колö бырöдны беспорядок да Һеразберiха, „көнi уж вöсна кывкутöм пыдiи сiнмö кыбытчана „обезлiчка“ (Сталин).

Ставыс тајö щöктö тöдмавын „обезлiчкалыс“ помкајасö да лöсöдны сещöм ужалан условiјјас, кор ескөн обезлiчкалыс нöбi ез ло поңана.

Сещöм условiјјас медвöјдöр пырö литератүра ужö кывкутöмөн матыстчöм, РАПП-лыс руководствомö партинöј да робочöј вынөн јонмöдöм, робочöј-ударникјасöс РАПП-са руководашщöј органјасö збојжыка выдвiгајтöм, унжык јöзöс руководство ужö кыскöм, сещöм условiјјас пырö РАПП-са творческöј да крiвическöј кадрјасöс быдсама пöлöс организатсионнöј да админiстративнöј ужыс мездöм; Һе откöда быдөн выlö вичöдöм, налыс уж арталöм сувтöдöм. Сещöм условiјјас пырö РАПП-лыс творческöј да крiвическöј ужсö план сертi нуöдöм да сiјö ужсö контролiрујтöм (öни РАПП заводитiс ас заседаңнöјас вылын кывзавны докладјас торја гижысјаслыс ас уж јывсыныс).

Сещöм условiјјас пыро организатсiјјас костын ужалан öпытөн вежласöм, сiјö öпытсö велöдöм, јурнуöдыс ассотсiјјасöс да кружокјасöс тöдчöдöм, став ужјас куңа организатсiјјас костын сотсиалистическöј ордјысöм паскöдöм. Сещöм условiјјас пырö меставывса организатсiјјасöн да кружокјасöн бура руководiтöм, местајас выlö унжыкыс ветывлöм вöчöм, организатсiјјаслыс мöдaмöдныслыс ужнысö обеледүтавын заводитöм. Сещöм условiјјас пырö кружокјаслыс ужјас „самöток“ выlö лезöм бырöдöм, предпријаттöјас выlö литкружокјас восталöм, бурмöдны кружокјасöн вескöдлöм, кружокјасöн руководитны кужыс јöзöс лöсöдöм, предпријаттö вывса медбур ударникјасöс литкружокјасö кыскöм.

5. Обезлiчка бырöдöм јылыс лозунгыд вывти јона iнмö i творческöј дискусејя РАППын паскöдöмö. Һе кымын јортјас тајöс оз гöгöрвоны да чайтöны, мыј Сталин јортөн iндöм указаннöјас куңа пролетарскöј литература воңö сувтö мог сöмын предпријаттö вывса обезлiчка јылыс гижöм. Сöмын-кö ескөн сiјö могыс вöли, зев ескөн ставыс прöстö вöли. Ми-жö от вермö Сталин јорт реч куңа выводјас вöчигөн сöмын пасјавны гижан тема-

јас выlö. Свелöмыс јона сöкыджык, мукöд јортјас, колан, злöбоднөвнöј тема сажö мировозрөннö јылыс вопрос сажöдöны-да, а öд мировозрөннö-ыд висталö туй пролетарскöј художык творческöј метод выlö. Пре-пријаттö вылыс обезлiчкы бырöдöм художествоа кывөн петкöдлыны художественнöј обезлiчка методөн ужалöмөн оз поң.

Обезлiчкакöд тыш сувтöдö мог сещöм художественнöј метод вöсна тышкaоны, кодi гижысаң корö сотсиалистмстрöитан конкретнöј фактјас выlö јонжыка вичöдлöм, конкретнöј јöз выlö вичöдлöм, кодјас тышкaоны сотсиализм вöсна предпријаттö вылын, колхозын, учрежденнöын. Обезлiчкакöд тыш—кывбурса да прозаса куш декламатсiјакöд тыш, аслыс пöлöс художественнöј уравниловкакöд тыш, кор робочöј класс јылыс декламатсiјаөн вежöны пролетариатлыс медбур да медомöл, робочöј класс бöжын кысыс, јöзöс петкöдлöм.

Сталин јортөн сувтöдöм став вопросыс— пролетарскöј литератүралы ленинскöј метод ас киö бостöм вöсна тыш. Петкöдлыны художествоа образјасөн кыңи производство выlö вылпырыс јöз пöрöны выл робочöјјасö, вермас сöмын сещöм гижыс, кодi оз шенас ловја мортöс петкöдлöмыс, кодi пролетариат выlö вичöдö оз кыңи „öткöд“ јöз выlö, кодi оз сетчы „челадса“ да „пыщкöсса“ „Һепосредственнöј впечатленьнöјаслы“, а пыдысаң адзö да гöгöрвоö оломсö. Сетны пролетарскöј выл интеллигентсiјалыс художественнöј образ вермас сöмын сещöм гижыс, кодi кужö олом вылас вичöдны диалектическi, кодi оломсö адзö воңö мунигас, быдмигас, кодi вооружитчöма маркөистскöј, ленинскöј мировозрөннöөн. Петкöдны ердö, кучкыны сещöм тырмытöм-торјас куңа мијан оломыс, кодјас выlö iндiс Сталин јорт, петкöдлыны классöвöј тыш муном, техническöј важ интеллигентсiјалыс јукöм-торјалöм, налыс пролетариатлаң матысöм, нуны тыш кабалавывса творчествокöд, кабалавывса Һепрерывкакöд, тышкaоны выл формаа уж вöсна, лүчкiа уж организујтöм вöсна, вермас сöмын сещöм гижыс, кодi кужö нещыштны маскајас, кодөн оломöс сажöдö классöвöј враг да сiзiкөн бурмöдö да выдöлö оппортунистическöј, ужавны көсрjтöм либö ужавны кужтöм элементјасöс производстеннöј мијан руководствомса командирјас пöвсыс; гижыс—бојеч, а Һе куш вичöдыс; ленинетс, кодi кужö адзыны воңö муном, а Һе куш сөрпас сетыс фотограф, кодi оз гöгöрво ас гöгöрса оломсö да оз

куж сiјöс петкöдлыны художествоа тыр образјасөн.

Толстöј творчествöсöс „срывание всех и всяческих масок“ ленинскöј доңјалöм вывти јона iнмö пролетарскöј гижысјаслы, кодјас лöсöдны аслыныс художественнöј метод. Оломсö миçмöдны зiлöм пыдiи, кодi петö пролетарскöј оломлы ескытöмла, „срывание всех и всяческих масок“ лозунг колö асыс значеньнöсö сотсиализм стрöитан олом большевисткöја тöдмалöм да вежöмын. Робочöј класс оз пастöд некущöм маскаөн асыс диктатурасö—зiк сы вöсна сiјö корö, медым пролетарскöј литература нещкiс классöвöј врагјасыс быдсама пöлöс маскајас, маскајас—классöвöј врагјаслыс, оппортунистјаслыс, маскасајö зөбсыс катласысјаслыс.

Пролетарскöј литература важна мукöд литератүралыс сiјөн i торјалö, мыј сiјö вермö да i колö мыјвермана јона, пыдысаң тöдмавын јöзкост оломсö, збылыс петкöдлыны олом сотсиализм туй выlö вужöдöмсö, сiјö уж став противоречiјјаснас да сöкыдторјаснас.

„Важысаң-ö большевикјас кутiсны повны збылыс?— оппортунистјасөн олом миçмöдöм куңа тајö кывјассö Сталин јортлыс пролетарскöј литератүралы колö суңы быдсама пöлöс „маскајас нещкöм“ јылыс Ленин кывјасöс.

Пролетарскöј литератүралыс идејнöј судтасö колö јона кыпöдны: робочöј класса гижысаң öни корöо олом марксизм ленинизм ног доңјалöм, сотсиализм стрöитан фронтывса фактјас сöломсаң лүчкiа велöдöм-тöдмалöм подув вылын. Выл робочöјјасöс лöсöдöм, беспарвијнöј возмöтчыс робочöјјасöс тырыс ужјас выlö iндöм, пролетарскöј интеллигентсiја чужöм—ставсö тајö поңö петкöдлыны да доңјавны пролетарскöј литератүралы мöдпöлöс „обезлiчкакöд“ тыш нуöдöмөн. Мöдпöлöс „обезлiчкалыс“ сiјö, мыј конкретнöј фактјас петкöдлiгөн гижысјас гижöны фактсö сöмын техника боксаңыс, колöны классöвöј тыш, кодöс нуöны конкретнöј ловја јöз, сотсиализм стрöитыс геројјас.

Сталин јортөн сувтöдöм могјас петкöдлыны мијан творческöј миңијалыс вескыдлунсö, большевизмлыс жыд iскусствö лöсöдöм вöсна тыш нуöдöмлыс вескыдлунсö. Сöмын најö-жö i висталöны мијан уепөхјас тырмытöм выlö, перестройка нуöдöм вöсна нöшта чорыд тышö кутчысöм выlö, выл ног ужавны вужöм выlö.

РАПП секретариат

1931-öд вöса август 12-öд лун.

КОЛХОЗНӨҮ СТРАДНА

Вист Пед Ген лөн

Вадорын жығнықас саын кык төчыла. Куҕлунтыр кодјаскө да кодјаскө төчитчөны. Кор он лок, морт дасыд век-нын пукалоны да өчеред видчөиғ моз балагуритөны.

Јеңежыс лөз. Небыдик төв чукрөд-лө ју вылын. Шондыс паритө, көв гачтөг сесса тринқјав. Мөдлапөлыс пушкыртчөма кузвјж бадјасөн, пыдын-жык волсыштчөмны куҕ туруна визјас, јешчө пыдын — вөр сесса вад,

— Ж-ж-ж-н-ж-н-ы-ж-ж, -- гужгөны төчылајас, пу ворјын салкакылө најт ва. Зуртыштаас коса дор, тинөбтас кодкө кыын выл коса.

Ыжыд, выл төчылаыс „чарла-мөдөт“ колхозлөн. Колхоз лөсөдчө страдујтны.

Ыжыд тушаа зон — Павлин төчитчө колхознөј төчыла вылын. Ас кодыс-жө јон вјрајаа гөтырыс — Парук — бергөдлө јон ізкикод төчиласө. Гөрд чышјана, чышјан улыс пелјас дортыс өшјөмны јуреј лөзјас. Серөк-тас да жеңитласны гырыс пинјасыс. Паруклы паныд краж вылын пукалө Чирак. Цөш-жө пушкө сорни мукөд-јаскөд, ачыс сінсө оз чөвтыл Павлин гөтыр вылыс. Быдөн төдөны: коркө Парө да Чирак лөсавлісны. Сесса Павлин на костө сүјсис, Сывөсна өні-на Чирак лөгалө кыкнаныс вылө.

Чираккөд орчөн жујгөдчөма гөрд тошка сөмид. Сіјө омөла сорнитө, јонжыкасө кывзысө. сөмид абу-на колхозын. Колхоҕнықјас да једіноліч-нықјас вајжа моз-жө лада балагуритөны. — Сіз-інө, — муркөитис сөмид, нус-кыштис да јуалис Павлиныс:

— Сорнитөны: сөмшінаыд-пө на-казаньө... Сөкыд-пө лоас ужавны. Сіз абу-нө?

Павлин шпынөитис. Бостліс косасө да визөдліс өдјө-ө лечмө, сесса гыж јылас видліс.

— Кодлыкө гашкө-і наказаньө лоас — дышјаслы. Лодырыд-өд век-тај визөдчө кодкө шеја вылын пукалышт-ны. Эдөмшіна дырјыд он небое жөргөд вомтө дас наҕ вылө. Возын-өд тазі вөлі колхозаным: уж-пө јөјөс радејтө... Старјатчы көв ен, мукөдыс уна он-жө бост-а. Сесса-і ужалөны — шөј лөзјас моз өдва дувјалөны... Арын кутам ужјас јуклыны, сіјө-жө дышөдчыыс медгөра кутас горзыны — вајө меным паж... Бығ сет. Онитө тазі оз-нын ло. Коді мыјта ужалас, сымда-і бөстас. Коді оз ужав, нинөм оз-і бост. Гөгөрвоана, абу-нө?

М-м, — ымөстис сөмид.

— сөрти сіз:, — шуасісны мукөд сөдөјас. Код сурө-і чөволісны. сөрт, вензыны оковитчыјасыд век сураны. Вежавічөны Павлиныс. Пав-

лин — авторівета колхоҕнык, уж вылын зил, омөлтор он-нын шу. Төвбыд бригадаөн вөрын ужалөмыс преміруј-төма. Оні бара-нын налөн бригада шуис страднасө ударнөја колланы.

— Км! — кызөктис сөмид, малалыш-тис тошсө да бара јуалис:

— Сіз, шуам... М-м... Эдөмнөј уж, шуан., Пөдрадөн моз. Коді мыјта ужалас, сымда-і бөстас? Прімер, кодлыкө сетөма кык лунса урөк... Ужалас мортыд да кык лунөн пыд-ді өви лунөн вөчас... Вөчас дај омөла, скодіттөг, значит. А?

Кывзысјас топөдчыштисны, видчы-сөны, мыј шуас Павлин. Павлин чөволыштис да серөктис:

— Аслыс-өд омөл... Штрапујтасны, лун ужсө чінтасны. Пөв-мөдыс сізі дураскө, колхозыс вөтөдмөз дурөдчас.

Недыр кежлө чөвусліс. Гужгөны төчылајас да ворсөдчө ју.

Чираклөн вөжөн-нын кывјыс, јөрш шөв моз, лөсөдчөма кызкө крукыш-тны Павлинөс, кызкө серамвылө лептыны... Сөшөм кывјыс оз сур. Видчысө, мед ескө прөступка вөчас. Павлин. сөзмыны-нын пондіс ас вылас-Визөдліс мужіқјас вылө да вескод пырыс шыасис:

— Міјанлы быднөг вөзөт. Эдөм-щина-кө, мед-і эдөмшіна... Сөмын, ме

чапта-да, гөлҗастө тоһодас... Өбөдһитө-
ма лоө. Мем-тө миса җик өткөд-да.

Павлин дүгдһс төчһтчыны. Чорыда
вһдөдлһс Чһрак вьлө.

—Кыс кьвлһн?... Кыҗһ-нө гөлҗассө
лоө өбөдһитөма?. Гөлыснө оз-өмоҗ куж
ужавныс?

Чһрак веҗһнҗтлһс вомсө да вһдөдлһс
муҗһкҗас вьлө:

—Мем таҗ миса җик вескөд. Мһ
ужалһм даҗ воҗө ужавны пондам..
Ме-таҗ ог прөтив мун. Со, ачыд
төдан мһҗан брһгада тһҗан брһгадакөд
шүис ордҗысны. Верһө-өд?

Чһрак морөсө җургөдөмөһ четчһс
да вһдөдлһс муҗһкҗас вьлө, еффектһс
лоі ез. Өд сһҗө петһс өрдҗысны
Павлһнкөд. Колхознөҗ собрәннө вь-
лын договор вөчһсны. Гашкө со морт
кьвзһс. Өнһ абу-һн прөстөҗ Чһрак,
Чһрак брһгадһр, ударһнһк. Җон брһгада
сы кһпод улын. А парскас-кө Павлһнөс
—бордҗас вьлын моз кьптас... Көҗ
гөҗсө вөрҗөдас, а парскас. Ташөма
мөвпалөмыс Чһрак веҗһс! өһҗасыс
һаҗтһсны, вомыс веҗһнҗчһс...

—Сорһнһт, Чһрак, да ен вьвтһ...
Ташөм агһтатһсһҗыд...—Павлһн җур-
нас копрөдлһштһс да четчыштһс муө.
Паруккөд җүкөртһсны косаҗассө, прө-
шһҗаҗтһсны да мөдөдчһсны.

—Партеҗнөҗ... Повөдөһн көсҗө,—
шыасһс Чһрак. Павлһн сувтлһс-на
җьҗһнһк пелөс вестө. Здук-мөд вһ-
дөдһсны мөда-мөд вьланьс. Сөсө
Парук җүкөртһс Павлһнөс да җһкөҗ-
һнһ муһһсны.

Рьтҗадор Павлһн ветлһс колхоз—
правләннөд.

—Брһгадаһн?—җуалһс завхоз.

—Саскык морт. Инды ужсө і ас-
кһ мөвпалам петһн-һнһ. Талун мед-
бөрҗа косаҗас төчһтһм.

Завхоз луаеһштһс кабала җүкөрын,
мыҗкө гһҗыштһс да һумҗалһгтыр
четчһс:

—Дуҗ, ребҗата. Җемһд вһкөд ор-
ча вһҗыс, вһҗыд һьв-пу дорөз. Гө-
гөрвоан? Ньвпу саҗат Чһраклөһн брһ-
гада кутас ужавны. Тһ-өд ордҗыс-
ны петһнһд? Бурөщ ортчөһ-һ лөса-
лһс... Но, шһсәлһвө,—завхоз кутһс
Павлһнөс кһддыс да чорыда вһдөдлһс

—Ен вунөд—те вьлын вһҗыд мөг,
Павлһн. Тһҗан брһгада мед докаҗһ-
тас... Петкөдлас колхозһкҗаслһс—
сәлһҗһна позө лөсөдһн даҗ... колө.
Партҗаҗеҗка, правләннө һадеҗтчө тһ
вьлө... Пьркөдөҗ.

Павлһн дьркөд һнөһм ез куж
шуны, сөсө сөрөктһс да өвтыштһс
кһнас:

—Ладнө. Төдам... Гөгөрвоам-өд
миса. Но, прөшһҗаҗ.

—Шһсәлһвө. Дуҗ, ребҗата.

Асыввоз. Кельдлөз җүө вһдөдчөһн
бадҗас. Нһөтһ кһл һалөһн оз ворҗһ.
Бад җьвҗасө позтһсөһнһ лөбалыс

кыа җүгөрҗас. Гырыс өһнва воҗтҗасөһн
пукөөма лысва.

Пыдһнҗык вһҗас. Туруныс вһҗыд
мортлһс коскөз, каҗакө пьрас—вошө
Во һөл-вһт саҗһн таҗө вһҗ вьлас
вһҗкьвлһсны Сава мелһкьлөһн медаҗө.

Өнһ. „Чарла—мөлөт“, колхоз пөһ-
зүҗтчө. Вһззыс вьвтһ бур, вһҗа ваөһ
өҗдлө, Өвһ помьс җемһд вһҗ бердын,
мөдыс кһлометр кьк-куҗһм җүпөлөһн.
Җемһд вһҗкөд ортса торҗыс бурөщ
вескалһс Павлһн брһгадаһы. Катьдҗык-
Чһраклөһн брһгада пуктһсө җешчө
возһн—мүкөдҗас.

Павлһн брһгадаһн 12 морт: көҗҗа-
мыс муҗһк да һөл һьвбаба.

Талун брһгада лысвавьлө петһс
вһҗкыһн.

Бадҗас пыщкыһн вһзөһнһ садмөһ
каҗас, гылөдөһнһ муө лысва. Пьр пас-
кьдҗыка өҗдө кыаыс. Җенөҗ шөрсә
кымөртторҗас алөҗмһсны. Пһладор вөр-
вьв друг өзҗһс тһралан зарһн җүгөр-
җасөһн. Сөсә гыҗымтһс шондһ. Рь
җокмыҗас довҗалһгтыр кәчһсны. җү-
җһс җу вьлыс, лөстасө. Бад увҗасын
чөпсаөһнһ зарһн һугыҗас.

Брһгада поткөдһс вһҗсө да паскөдчһс
өтар-мөдарө. Здукыс-здук сөдө вһҗ-
көмын. Җһрдыштлөһн косаҗас, шувов-
таснһ да чһс-с-с- вьҗпьр моз муһс-
һн. Брһтөһн.

Брһгада җөһнас вһҗкыөө. Павлһн
ачыс җурһн ветлө. Сьвҗа косаыс вһр-
дыштөмөһ сапкысө ул турун пыщкө,
вомтырнас куртчас, качас да бара
сапкысө.

Павлһнһы кьҗвһт арөс. Соҗҗасыс
доввоҗҗас, вьһаөс. Со, сьлөһн гөты-
рыс ас көдыс-җө җон, гөрд җүжөма,
зумыд вһрҗаҗа. Сьлөһн косаыс сөщөм-
җө збоҗа лебаө. Парук вһҗкас, вһҗ-
кас да җүрсө пьркнһтһг моз вескөд-
час. Вһдөдө кьҗһ Павлһнлөһн косаыс
лебаө вьлысаһ улө, улһсаһ вьлө, вһ-
дөдө кьҗһ сьлөһн дөрөһм улас ветлө
җаҗыс, ворсөһн сөһҗасыс. Аслыс һнм-
көд, пелкһнһк парҗас гөгөрыс уҗалө
кум.

Парук радеҗтө Павлһнөс. Радеҗтө
оз сөһын җон соҗҗасыс вөсһн. Павлһн
колхозһнһк актһвһст. Сьлөһн брһгада
төвһыд уҗалһс кердорһн, тулыснас
пурҗасһс, кардорөз кьлөдһс лотовка.
Прөмһрүҗтөма, „Вөрлеҗыс“ гаҗетө
җһкөһнһ на җылыс, да җешчө... Пав-
лһнһы кәртчкәсө печатаҗтөһнһ. Па-
рук таҗө гаҗетсө аслыс боестһс, зөв
дона торҗөс моз җащһкас зөбһс.

Лысвасө өдҗө һуалһс шондһ. Ньв-
бабаҗас дүгдһсны вһҗкыһн. Боө-
тһсны кураҗҗас. Космыс турунаһ
чөскыда өвтө, һьррозҗасын гһлөдчө.
Парукҗас ортчөһн-ортчөһн моз сувтө-
мөһн ветлөһн, бергөглөһн турунсө.
Вһҗкысҗаслһс пөс. Косаҗас оз-оз да-
һ крукәсәһн турун пыщкө.

Павлһн һуөдһс покөстө да муһһс

лөчтасһн. Пуктывалһс сөлөһм вьстас
кһсө—пьр-на буткөдчө. Соҗҗасас вьз-
җасө муз.

Чьпкышсөс дөрөһмдорөһн, шһҗһнһк
дорьс дьр җүрскһс көзһд ва. Вөһсө-
тө көкһнә лөһштһс да кутһс лөчтасһн.

—Гулә-голәс, гулә-голәс!

җурҗас вьлһн солҗҗасө кельдлөз
җенөҗ.

Лөһыда ьркөдлө төвру.

Ва дортө лөктһс гөрд тошка дадө
җемһд. Гораа суһсөс да шуасһс Пав-
лһнһы;

—Морө пьзһҗыштөһнһд... Ставсө-
талун? Мһ пуктывам-җө пһкөд.

Павлһн җүрсө бергөдлһс җемһд вһҗ-
лаһ. Ар 14 җөһнһкә зһла муркөдчһс
сөһн.

—Гөтыр вһсөһс-а, сөдтһс җемһд-
Буд җүҗөсә мыҗда вһҗкөһнһыд. Рьт-
нас-өд көһкө чөвтһн понданһнһд Алһ
оз-на косөһн? Шөһдһыс-таҗ, җенськөд,
парһтө... Оһалө муыс, өһалө.

җемһд вһдөдһс брһга да уҗ вьлө. Сһн
сөртһыс төдчө—һнмкөдасө. Павлһн
каҗалһс да сөрөктһс:

—Ударһөҗ өтрад... һаступаҗтө став
фронт пағтала. Төвһыд-өд мошкөрһт-
чһс вөрын. Мһ-өд өнһ ордҗысам,
җемһд дад. Со-таҗ Чһраклөһн брһгада
уҗалө-һакөд.—Павлһн мөвпалһштһс.
сөсә һумдһс да вһдөдлһс җемһд вьлө.

—Ме со мыҗ җылыс мөвпала, җө-
мһд дад. Брһгадаһы сөтөма задәһнө:
сөзһм лунөһн ештөдһн таҗө вһҗторсө...
зорөдөз вәҗөдһн. Мөвпала, значһт,
ме, җемһд дад, квәҗт лунөһн. А...
мыҗ шуһн?

җемһд җүҗөһм пьрыс вһдөдлһс сь
вьлө.

—М-м... Валаҗ.. Валаҗ.. Наҗөвһтчөҗ,

—Павлһнөс бьҗтө пөщдөрөһн сотыш-
тһс, весөҗ вһрпәсҗас петалһсны җүжөм-
баҗҗасас.

—Мыҗ шуһн?... Абу, абу сһҗө. На-
җетка ачыс-аслыс. Со, ме җәдәһнә
дор төһҗһ шуасһ. Горшлун тыртөмөһн—
җө мүкөдҗас вөмалһсны... Абу, абу
сһҗө миса, җемһд дад, Мһ-встрөчнөҗөс...
Мөдым значһт сроҗыс воҗдөр ештөд.
һн турун пуктөһм. Өд колхозлһы-җө
бурыс. Прөстмасһн уҗалысҗас, вьл
уҗ вьлө позас һндынһ: скөт карта
стрөҗтһн, һнщ перҗыһн. төс пһлһтһн...
Уҗ вһчмас. А һажетка ачыс-аслыс.

җемһд тошсө гьҗҗалыштһс да сө-
һын вөһөстһс. Мыҗкө көсҗһс шуһн.
Сөһышсөс. Гөгөрбок вһдөдлһс да вө-
лһсөһн кәлкөдһс уса-тошка вомсө.

—Сһҗ-һнө... Мошкөрһчәһнһд. Вһдө-
да да сөлөһм радлө. Шөщ ескө...
мен, да тһкөд. Колхозәһнһд-пө бара
вьл пьрысҗас ем?

—Кьк өвһсө.

—М-м... да-а-а, һүжөдһс җемһд.

—Бьдмәһнһд, җүркһ-будһ.

—Бьдмәһн; кьҗ-таҗ зер бөрын веҗ
турун чөпөсөҗ, сһҗ-җө мһҗан колхоз
өһн... Луһнө-луһн, веҗөһнөс веҗөһн,

тöлысыс-тöлыс... Быдмам, кыптам,
 јонмам. Ачыд мөвпышт—скöтнымлы
 öтүвја карта кутчöим стрöитны...
 Арнасжык аслыным öтүвја сојанин..
 Сесса, сесса...-Павлин мөвпаліг мөз
 кутіс кінас сінкымвывсö зыравны,—
 мөдво öтүвја оланін јіркнітам. Мөды-
 жык... Таво-пö Сталінградса трактор-
 нöј завод вöчас 35000 трактöр. Со-
 öд лыдпасжыс, семіт дад. Сöмын
 те мөвпышт: 35000. Сöрса бөрсакö
 нужöдан најöс — мусö кыщасны көрт
 вөнөн... Öвйд-і мјанлы лшасас.
 Мі государствоы сетам выј да јај,
 а сјö вичмöдас көрт вöлöс. Семід
 дад, гөгөрвоан, уклад сөлöма вöлöс...

—М-м-м...нужöдіс семід-

—Вежам олöмсö. Каҗтыштан кор-
 кө менсым кывјас: Јещö-кө пондан
 вичісны, öтнас колан. Медбөрја је-
 дінолчннк-Мыров. Пісыд јанчім лоас..
 Медбөрја мортөн пырны колхозö...
 Öд дас пызан сажö пукоом код. Јöз
 тільсісны-пессісны, а те локтін пö-
 наң сојны. Сіҗ-öд семід?

—М-м-м,— бокö вјзöдігтыр ну-
 жöдіс ..., сінјасö мөдарö нуіс, јанчім,
 тыдалö, лоі

Вјзöдö мөдлапöлын җарныасыс лыа
 вылö, а оз аҗы. Став олöмыс сы-
 лөн öтчукөрö јөршітчіс — јурлы улö.
 Сени пуö, бумкөдчö...

—Гул-голс, гулс-голс,— лөчтавны
 кутчысіс Павлін.

* * *

Шонді летчöм бöрын Чірак кы-
 щовтіс вöрті да петіс сы вестö, көні
 вöлі ужалö Павлінлөн брігада. Жöж
 код шылыд вјз бура паскыда вол-
 сыщöма. Уна-нын ышкöма, лун мөд
 кежлö ышкымөн колöма-жö-на-а. Сым-
 вјзöны мича зорöдјас, нөбасыс ічмон-
 јас код ставаöс: сыналöма, сігөртö-
 ма, пыклöма.

—Трасіҗас... парскыны көсјöны,
 дај паркасны тыдалö. Збыл-öд
 паркасны...,— тазі вашкөдіс Чірак
 лөмпу унын сулалігас. Сінјассö чіт-
 кыртіс, нырсö көріс...Сінвозас серпас:

...Колхознöј собраннö. Преміруј-
 төны ударнöј брігадаöс, кіјасөн шва-
 чөдöны...Мыдчісны ордјысан знамја,
 шеблет, костюм... Геројјасöи шуöны.

—Чірак, чірук тај нырулас течіс-
 ны, делöдчöны колхознікјас...

Кыа муртсыс-нын чусалыштö, тыҗа-
 сын герчкöны лантöдчыс уткајас...
 Чірак зумыша вјзöдіс вадорлан,
 берöдчіс...

Вöјбыд прамöја ез уҗ. Тöдвылас
 воліс сјö собраннö, кор тај шуісны
 ордјыоны... Сөкі сещöм вöлі чорыд
 недеја ас вылас: паркас наöјасöс,
 көв гөгсö вөрөдас, а паркас. Сы
 јылыс гіҗасны сөенö öшöдан газетö,
 а гашкө-і „Комі колхознікö“-на:
 Ударнік... герöј... петкөдіс... дока-
 жітіс. Быдөн кутасны овөн веліҗајт-
 ны, старікјас здоровајтчыны, нывјас

Мејадорса коммунаын вундöны машинаөн.

Мејадорса коммунаын вундöны. Öвi луннас вöдчöны кык трудоенö.

Мејадорса коммунаын течöны.

лө жыңыанлөн бувгөм. Төвруыс друг
лөнас да сек нинөм оз кыв. Сесса бара
кыскө ылыс, ылыс кылас:

— М...м...м...м... Бум...м...м...

Јогорөј лун. Төрыт рытнас сиктө
летчисны Чирақјас. Селөыс тази вөлі:

Јогорөјлы панысө шыкисны-на.
Рытјадор Чирак кутис лөсөдчыны
муны.

— Чөв, он-жө летчы. Лун кык
мысгө-нин ставным летчылам. Мича
поводда дырјис-і пуктыснысө-а—ра-
мыныка велөдіс Педөр. Чирак јурсө
пөлдөстөмөн виэодліс сы вылө, быг-
тө некор-на абу адзывлөма.

— Аски-Јогорөј...

— Туруныс ідравтөг-і колас?...

Чирак јурсө лептывлөмөн виэодліс
јенежө. Рытывывив пелөсыс гөрд. Ру-
дов дора кымөрјас мистөма бугыла-
сөны.

— Мөдлун локтам да ідралам..
Оз-на зер.

— Еј, јортјас, онө-жө...-, ез помав
Педөр. Вежың вома Чирак бердіс бад-
јас сажө, сы бөрса ешщө вит морт.

Виэвылын друг лоис чөв. Берендор-
ын муртса-муртса шыккөны бадјас.
Ва вылысти чепсасөны посидік гыјас.

Асывсаңыс шонді пөжө. Педөрјас
виэодласны јенежө да бара куртөны.

Луншөргөтөрлаң шонді кутис час-
төкөд сајласны. Рудов кымөрјас чу-
көрмисны да чукөрмисны... Кыскө
вөр сажыс пыр вылјас локтөны-а.

Ју вылыс сөдөдыштіс, дај бадјас
пышти котөртис збој ру. Мөдлаповса
лыа дорым клівзөны каллукјас.

Педөр дыр чујмаліс. Адзө: оз
удитны чөвтны, поводда талалас.
Поводда, тыдалө, ыжыд коф локтө.
Вес-өд оз шувгы виэ бердса вөрыс.

Кор збојмөм төврујис друг моз-
дортырыс курыштіс турун да шыбы-
тіс ју вылө. Педөр гөнөчөн котөр-
тіс Павлин бригада дөрө.

Зертөз-на удитис сгемид чөвтны.
Нымкоф өні сылы. Тајө виэзыс лоі
ештөдөма. Јогорөј бөрын ју дорыс
сесса ковмас пуктыны.

Рытывывивсаң сөд морөса јусјасөн
кыпөдчөны кымөрјас. Сукмөны.

— Валај колөкө, зер наздөрөвјө-
шуыштіс сгемид да мөдөдчис—Пав-
линјасөс прөведатны. Најө ештөдчө-
ны-жө-нин.

— О-оп! -јон морөса зон ружтыш-
тіг моз лептіс куз валаөн нөб жың
турун.

Медбөрја јурјас-нын коліны виэвы-
вылө. Регыд најө зорөдөз воасны.

Збој төвру дөзмөдчө чөвтысјаслы.
Пыр зілө курыштыны да ју вылөз
нөбавны турунсө. Парук таласө. Сы-
лы зорөд вывсаңыс гөгөр тыдалө,
коді мыј вөчө. Бостас моздорас вала
јылыс турун да кытчө колө памкас,
сөсса талалө.

сгемид даф локтіс да паскыд кок-
вожөн сувтіс зорөд вестө. Овілы кыв
шуас-да, мөдлы-да, Паруккөд весіг
сінмасіс:

— Ек, кытчө пысасөмыд... Лыстөм-
ыдтај. Вала јылөн-кө зургасны.

Ачыс сесса шпыңјалө, шпыңјалө
Парук, шпыңјалөны мукөдјас.

Виэпомын тыдовчис Педөр, јурсја-
сыс төвзөны. Кыв шутөг зорөдсө
кышовтіс-да сувтіс Павлин возө.
Лолыс тырөма, кывјыс оз артмы.

— Матөвоім... Чирақјас төрыт пы-
шјисны... Кымөр матөдчө... туруным
ідравтөм.

Бригадныјас чукөртисны. Весіг Парук
зорөдпінө кутчисөмөн увлаң копыр-
тіс.

Сесса быдөн виэодлісны кыпөдчыс
кымөр вылө. Јенежті котөртөны рудов
кымөртөјас.

Кылө вөрлөн шувгөм. Вөр јылын
карзигтыр лебалөны ракајас.

— Мјанлы-нө мыј... Мед ез пышјы-
ны. Асныс-і өтвечатјасны, — дөзмөм
пырыс шыасіс јон морөса зон. Му-
көдјас чөв олісны. Педөр виэодліс
быдөн вылө, — сөлыштіс да дердөдчис
бөр котөртны.

— Стој, — сувтөдіс Павлин. Виэодліс
јенежө, сесса ідравтөм јурјас вылө...
Мөвпалыштіс.

— Тјан унаө? — јуалис Педөрлыс.

— Ставөн-кө бостчам, удітам-на.

Павлин јешщө-на мөвпалыштіс.

— Ребјата, туруныс абу Чираклөн,
колхозлөн — мјан, ставнымлөн. Зер
уло колны оз поз. Ајда. Коді доб-
роволнө... Вит морт татчө кольчасны.
Сгзім бригадник сувтісны Педөр
дөрө.

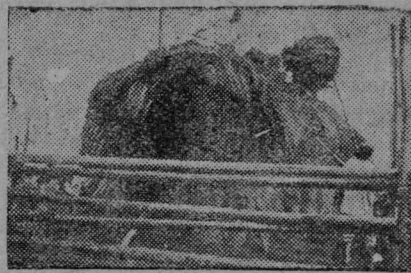
— Ме-нө... Ог-мөј згөдітчы? — Ју-
ліс сгемид. Бостіс зорөд дорыс вала
да щөщ мөдіс Педөрјас дөрө.

— Валај, — гөрд тошнас пыркнітіс.
Сесса ставныс гөнітісны. сгемид
ружтө да вөтчө томјөз бөрса. Виласө
шамыртөма, мөд кинас паскыд гачсө
кутөма. Важөн-нын тазсө ез котравлы.

Друг ывлаыс чөвміс. сгүдісны пуш-
кыны бадјас. Јувылыс гылыміс
Тазсө ывлаыс лаңтлө ыжыд поводда
возө. Турунјыс оз вөрзы. Сөмын
клівзөны каллукјас да көнкө ылын,
ылын муркјөдлыштлө.

Шондіыс ем-на-жө. Југыдлөз југө-
рјаслөн ломзө, быгтө лөзов клані-
чаөн сажөдісны. Келдөдіс мөдлаповса
лыа, быгидміс ју. Каллукјас јешщө-на
горажыка пондісны горзыны. Терма-
сөны Педөрјас, сулсыны оз ештыны.
Здукыс-здук быдмө выл зорөд, тыр-
таммө виэвыв.

Пыр горажыка-і горажыка муркјөд-
лө гым. Сөдов јі пластөн локтө кымөр.
Виэодлан асыывлаң — посидік кы-
мөрјас, на костын тыдалө лөзов јенеж..
Виэодлам рытывывивлаң — сөд, сөд
кымөр, друг чардбі зпрдышталас, здук-

Госкаса „Сталин“німа сел-
хоз артельын чөвтөны.

мөд мысгө ур-р-р-р... көнкө быгтө
пос куза вөла гөнітө.

Кымөр дор өшјис-нын јурјас вестө-
нылыштіс шондісө. Пыр-жө пемдіс,
Сесса друг бадјас пөлөн чепөссіс
төвныр. Ју шөрсөң кыптіс веж вал
да швачкыс кырјө, пылмуніс. Сы
бөрсө мөд локтіс, көймөд... Бадјас
му бердөз сінсисны. Сесса бара лөніс.
Сөмын коліны ју вылө мурзыны
гыјас.

Зікөз тыртөмміс виэвыв. Војтыр
ружтөны зорөд гөгөр. Медбөрја турун
пластјас шлапкысөны зөрөд вылө...
Јешщөкө здук-мөд-і, ештас сесса.

Чардыштіс. Муркнітіс. Медвозза
зер војт уөіс сгемидлы нырјылас.

— Валај, — сөмын шуис сјө. Пөв-
мөдыс јешщө тапнітіс, виланас сесса
бостіс куран да кутис сынавын зо-
рөдсө.

Бара зев чорыда муркнітіс. Товныр
равзигтыр четчышталіс зорөд вылө,
көсјіс пуктымтыны да... Нөрјасөн
удітісны асыкавын. Төвла дорсаңыс
јешщө нөсілка пујас течісны, пощјасөн
крепітісны.. Он бост.

Ыжыд зыкөн локтіс зер. Возын мөд-
лапов сажөдіс, сесса ју вомөн гөнітіс
да ведрасыс моз кутис кистны. Зорөд
дорсаң чомјасөз, пышјіг коста ужа-
лысјас брөдва көтасісны. сгемидлөн
тошкыс вөв бөж моз зүгеіс.

Чардышталас-лөзовјугыд біөн, југдыв-
лө мөдлапов. Крапкас гымышталас
здрөгнітө муыс, гыжөм ју четчышталас
кырјас вылө... Швичкө төвныр. Сін-
сөмны бадјас.

Друг пөлөсөн летчис југыд, југыд
јокмыл — чөрс коф. Чомјын пукалыс-
јаслы кыліс трачкөдчөм, быгтө кос
сартас чегісны... Сесса-тај јіркнітіс...
сгемид јурсө мыдчываліс чомыс,
езө-нин јенеж жыңыс гургыс. Оні-на
вөлі виэ шөрсө шувгө куз кывпу,
гымыштіс да лестукјас вылө пазаліс.
Сотчөм бокпөвнас колі шувгыны.

Председатель пуксег мозыс-і куніс
сінјассө. Колхозныкјаслы тыдалө, кы-
зі сылөн вомдорјасыс тіралыштөны,
лөзөдөм сінгујасыс зелалісны. Төд-
чө-уна вој прамөја абу-нын уалөма.
Кушдөм алі ужөм еташдөм кадө. Мурт-

са-на пуктысөмкөд эштөдчисны, колө
наңјас дорө кутчисны.

Ви́зылө петгөз колхозын вөлі
буза—косајас абу төчитөма, кураңјас
вошласөмны... Сесеа әделшина. Мыј-
кө сорнөйтшөма-жөһин лоі—бјуро, за-
седаннө, совещаннө, собраннө. Парт-
јачејка шујис: пуктысан уж вујөдны
әделшина вылө... Сөмын тај колхоз-
никјас пөвсын паскаліс сөрнө: әдел-
шина дырји јона сөкыд лоас ужавны.
Со мыјла і лөзөдөмны председателлөн
сінгујасыс. „Чарла мөлөт“ колхозлы
сөмын-на кык арөс да „челәф висө-
мыс“ оз-оз да сешөма трактитөдас...
Колхозса олөм-сјө-жө машина. Быд
колхозник өви винт тајө машинаас.
Щыкәс-кө винт-мөд, мөдөдчәс зурт-
ны. Он-кө справит ас кадө, вермас-і
жугавны (пазавны). Сјөһ тај миса
председателлөн сінгујасыс-і лөзөс.

Собраннө бура визувтө. Сорнөгис
том морт. өви кинас пыкеөма кушөм-
кө јокмыл вылө, мөднас шенасө.
Мыј сјө јокмылыс—некоді ез төд.

— Тајө бригадалы вөлі сетөма
заданнө-сөјим лунөн эштөдны... на-
лөн нужалис дас өви лунөз. Брига-
далөн уж производителност вөләма
улын... ужсө абу кушөмны органи-
зутны-да.

Чираклы бытө пыщ пырөма, чөрс
јылын моз бергалө. Ез терпит да
четчис:

— Улын, дерт... он вермы, дерт...
Еташөм уж нормајас лөсөдінныд-да.
Гөгүйд вөршөмөн ужалан-да, век не-
дотор... Мі сесеа виноватөс. Колі по
правілу сорнөтны, уж нормајас тыры-
сөс-значит тырысөс.

— Вернө-ө-ө... морт-мөд шуасиены
Чирак дор, өдөнжык сесеа тупкисны
вомнысө.

— Уж нормајас абу тырысөс—ав-
ным лөсөдлім... дај мөд бригада до-
кажитис... Тајө сорнөкы-кулакәһ пет-
төм сорнө, кулаклы сөмын кивыв.

— Ме кулак? Ме?—кутис чуннас,
зурөдны. — Быдөн-өд менө төдөһны
медбеднакыс, ме—пролетариат вөек
стран... Абу-жө кулак.

Пукалысјас пылснөтисны. Кодкө
сесеа шуасис.

— Тани, Чирак, беднакыс уна пу-
калө.

Том морт видчысыштис лөһөм да
висталис:

— Беднак көт середнак, колхоз-
ник-кө те, вөскыда сорнөт, ен куснав.
Чираклы ончысны нинөмөн: бригадасө
пазөдис, ачыс медвоз вөлі летчөма
јогорөј кежлө... Сесеа ул турун
чөвтөмны. Парвјнөј сәкәсмөмол ја-

чејкајас тјанөс премірујтөһны.. рөгөза
знамајөн. (Чирак нујөдис голасө).

— О-го-го-го.

Пызан дорө вајисны рөгөза знамја.
Гырыса гижөма ПОЗОР. Гыҗис соб-
раннө. Чирак гөрдөдлас да, лөзөд-
лас-да. Заводитлис-жө ескө јортјасыс-
көд зык кыпөдны, еша кывзыс лоі
да вомсө вежнөтгтыр пукеис.

Медвозса радјасын пукалысјас
өләдөһны мукөдјасөс. Сен-жө сөмид
чорјалө. Талун сјө гөрд тошсө сы-
налөма, зыр паста лөма. Том морт
кутис сорнөтны.

— Мөд бригада докажитис—уж нор-
ормајас абу тырысөс... Заданнө
тыртисны строкыс вөјдөр.

— Ошкы,—четчөмөн шуасис Чирак.
— Вывти-һин-тај ошкыны кутин, ул
турунсө-һө ез-ө-мөј најө чөвтлыны?
Мјанөс небөс адзанныд...

— Бригадалөн вөлі өшыбка. Ачыс
вөскөдис... мукөд ног култвы некы-
зи сесеа. Тајө бригадалы ми сетам
ордјысан знамја.—Том морт раҗис
гаҗет пыщкыс гөрд знамја да пас-
көдис пызан вылө. Быдөн нујөдө-
мөн визөдлісны алөј дөратор вылө.
Рөгөза да кумач...

— Тајө знамјасыс кутас бригадасыс-
бригадаө ветлыны. Нәһ идралөмын
кушөм бригада лө медвозын, бостас
тајө знамјасө. Чиракјаслы колө рөгө-
за знамјасө вежны алөј дөраторјөн.

Сесеа пызан дорө петис Павлин.
дыркоф мыјкө әпјасас мокошгчис.

— Ордјысөм-абу выслуга корсөм.
Возө сөләмсаһ-жө кутам ужавны...
Мі тајө собраннөһы вајим пөдарки,—
Пвелін кыскис кушөмкө кабалатор.
Быдөн чујисны—кушөм пөдарки-һин
лөсөдөма бригада.

— Јединөличник-кресчанин, сред-
нак пырө колхозаным.—Павлин визөд-
лис сөмид вылө да јуалис.

— Лыдда сөмид?

Сөмид сувтис, визөдліс ас гөгөрыс—
шпыңјалөһны. Ачыс шөщ нумдис да
пыркнөтис тошнас:

— Валај

Бытө јенеж жыңыс гургысис. Ве-
сиг Чирак дугдис өләсны. Чужөмыс
өзјис. Мукөдјас моз-жө пондис кыпы-
дөсјаснас кулы-клопөдны. Мортыд
лучкис вејис: вежың вомыс нумјалө,
сінјасыс вөрсөһны.

Павлины усеһы төдвылас аслас-жө
кывјасыс: кыҗи-тај зер бөрын веж ту-
тун чөпөсјө, сиз-жө мјан колхоз өһи
быдмө! кыптө!! јонмө!!!

Пед Ген.

Ваң-Мод

Пурјөн кывтөгөн

Паскыд Ежваыс зев гылыд,
Рөмпөштан моз југјалө,
Кывтамө ми Ежва һылыд
Пурным өдјө кылалө.

Бөрзаводлөн
Жарыс сотө: Керјыс лыдтөм
Виҗөн потө.
Ужыс зымгө.
Уж оз ор,—
Јургө
Индустрија гор!

Пором вылын выти гажа,
дас морт том јөз-һыв і зон
Серам, сылөм, гудөк вөрсө —
Ғажыс сени јонсыс јон
Бөрзаводлөн...

Рытын сылөм шыыд јургө
Вөрсө, васө, поткөдө
Синт увјасті кывтөгјасөн
Сиктса јөзсө гажөдө.
Бөрзаводлөн...

Марин пур пелөссаһ шуис: —
— Со сен тыдалө полој,
Вајө бостлөј ставөн сынны
Пурсө сетыс вөскөдөј.

Бөрзаводлөн...
Гребјас төвмоз кыһн ветлө,
Мјан сојвужасыным јон.
Пурным ва тувылас кежө
Бокө колі полој вом.

Бөрзаводлөн...
Колө виҗас, песни јујас,
Колө жужыд кыркөж дор,
Колө вөрјас, гажа сиктјас...
Синвоҗ муһлө уна тор.

Бөрзаводлөн...
Ег-і төдлө сөјиг кості
Воис гуса лыа плеш,
Пурным сибдис, оз мун возө,—
Һөдыр кежлө бырлі теш.

Бөрзаводлөн...
Лунјас мича, гажа, лөсыд.
Шонді сотө вөскыд жар.
— Визөд Опрөс, Пөдөс, Јарө!
Воис гажа Котлас кар.

Бөрзаводлөн...
Лунјас колө, кывтам возө,
Өдјөн нуө свина ју.
„Регыд кардор... Вел-һин ылө
Колі Ежва... Комі му.

Бөрзаводлөн...
„Волөј Волөј, то-һин воө.
Вөјвыв Крајлөм вышкавыв,
Өһө, гудөктө вај бостлы...
Бостлөј сывны сыланкыв.

Бөрзаводлөн...
Кардор сариз — кымын судна“
Нуны груҗитөһны вөр.
Кылө војсаризлөн увгөм,
Кылө ужлөн ужшы гор.

Бөрзаводлөн...
Со і сен-жө матын кылө,
Бөрзаводса ужлөн шы;
Жургө, мургө, гора ыгө
Паскыд саризслөн гы...
Бөрзаводлөн...

Бригадир мөвпалө

Гим Ван

Ывлаыс
 Мича серөн
 Гералө.

Вөрваыс
 Шонди гыөн
 Вералө...

Ју куза
 Курја чері
 Гыбалө.

Виэ куза
 Чөскыд дук
 Кыпалө.

Асыв лунсан
 Небыд төв
 Пөлалө.

Ліста пуыс
 Зарні ліст
 Төлалө.

Лыска пуыс
 Ыргөн лыс
 Гылаалө.

Нөрыс бокын
 Гажа ур
 Четчалө.

Вушчы вылын
 Каллан дадө
 Пукалө.

Куш вылын
 Свежөй турун
 Шупалө.

Сікт вылын
 Сорвыв колхоз
 Восбалө.

Сы улын
 Кулак-кабыр
 Разаалө.

Вагон пышкын
 Вөр герөј
 Сулаалө.

Виэодө...
 Кыз шукөн 1)
 Пырта 2)
 Чулаалө 3)...

Шук-і, шук-і, шук-і шук
 Шук-і шук, шук-і, шук-і,
 Шук-, шук-, шук-, шук-.

1) Здукон 2) Сурја—столб 3) Колө.

Воронко чущјодлө,
 Кузододөн.
 Гајкјодлөмөн,
 Нужгө...

дод пөлөн
 Төвнырөн
 Јуклөдлө.

дод улын
 Отторја
 Гужгө.

Бадкустјас—
 Бөрвылө
 Лөмөтөн
 Шыблалө.

Подат туыс
 Візув ва моз
 Кылаалө.

Туж пөлөнын
 Порошгө—
 Лыа бус
 Гудралө.

Гөд ној тујсө
 Морөс улас
 Тук-і-тук
 Тубралө.

Өві часөн
 Квајт дас верст
 Суркналө.

Шөртмов вескыда
 Öтырышјө
 Шунгө.

Тушанас
 Оз вөрзыв,
 Катамөс моз
 дунгө...

Ек-ты, сукін сын подлөц
 Камарінскөј мужік.

Ме-өд сукін сын молодеч—
 Комі зыранскөј мужік,
 дерт, пемыд сіктын
 Ударнікөн ег чужлы.

Көт квајт арөссан
 Быдво вөча сортовка.
 дасвіт арөн кылөдлывлі
 лотовка.

дашкө чәјтад менө калтөмөн,
 да кертө кыска лүкі-буки
 Гартолөн.

А өні бунтнас со кер гурга
 Тракторөн.

Удівленнө, сещөм вына
 Гранадер,
 Ме ачым лоі первој
 Бригадер.

Көт-і рушқа-рошқа овлө көзыд
 Јагыс музыкаөн ворсө
 Гужгө.

Бригадирлөн черыс лечыд
 Сывтыр пулы өві печік—
 Нужгө.

Кывзөј-жө,
 Кыз рушқа
 Мувыв кырныш пода.

Мыј вылө курксад ті—
 Мі важөн төдам,
 Мед-жө-і

Панапида рожаыд
 Быгөдас.
 Вісталам кызі ужаліс
 Комі му—
 —Ударнөј бригада—
 Öтувја дружина.
 Сосјасыс пужөма.
 Кокјасыс пружина,
 Лымпјөд русјөны,
 Пу вестө бусјөны,
 Оз-на тај вісны.

Сувтасны,
 Вошјасны,
 Улувјас нуклавны,
 Резувјас чегјавны,
 Пілпыч кістны.

Сывтыр путө
 Öві макыр пөрөдны,
 Пожөм бокыс
 Көзыд поз косавны,
 Гажа јагсө
 Мича серөн серөдны.
 Керјю—керјө
 Уна гоз волсавны
 * * *
 * * *
 * * *
 Војвыв крајын мі
 Öтувјөн
 Лејим,
 Лејам,
 Вөрсө,
 Сымда.
 Небесаыс—кө вермам
 Лыддыны,
 дашкө лыддан?
 Козувсө.
 Сек вермам лыддыны
 Мыјтөм вөчөма...

Вөчим,
 Вөчам,
 Керсө.

Сыктывдінпомса запанын Ма-
 жаса бригада пурјасанинын. Лун-
 нас вөчөны 30 кубометрөн морт
 вылө.

Удајтчас
Огра да моз

Пошны
Капітал — мірсө.
Мед-жө-і јурвежнысө
Бергөддасны
Көт банөн,
Көт гугөн
да ыжыд горшөн
Кравзасны:

— Караул...

Ставсө вөчөны
Принуфителнөј трудөн.

Төдам —
Kodi демпинг доліс
Ас вомас бөржө
Зоннас коліс.
Колөкө мед нылаалас ачыс,
Ассөыс пөжалөм
Аслас пачыс.
А тан руцка-рацка овлө көзыс.

Јагыс музыкаөн ворсө —

Гужгө.
Бригадірлөн черыс лечыд,
Сывтыр пулы өвік печік —
Нужгө...

Степан тај четчыштіс
Шымыда сувјіс,
Јогора копыртчіс
Молады кырсеіс,
Ірина јывлаытіс
Гогінөн прысејіс,
Пожом бок ежыдбз
Мајтөгөн мыскіс;
Педө дад мајкытіс —
Кондракөн бергөдіс,
Өтө змакөн
Мөдар боксө
Чергөдіс.

Паскыд чер өтырышја
Заводітіс сејны,

Лым вылө рөшкыд кыре
Гөрсөн-бөрсөн којны.
Вольсис-да, Спіридон
Чертышкөн клонгіс:

— Вот тајө Брианлы
Лөсалас плешас,
Рімскөјлы Папаалы
Бугылас пешас.

— Кывзөј, кыз рушкауа

Мувыв кырныш пода,
Кыз јжаліс Коми му
— Ударнөј бригада:
Отувја дружина,
Сосјасыс пужома,
Кокјасыс пружина,
Лымпјөд бусјөны,
Пу вестө русјөны.
Колөкө вшкө, сувтасны,
Вошјасны —
Ул увјас нуклавны,
Рејувјас чегјавны,
Піліпыз кістны.
Ковмас-кө — вөжасны,
Віңтовка бостасны,
Оз-на-өд вісны.
Выл војна паныслыс
Капітал гадыслыс
дун рушку кістны.

Гора сылам!

Нһаң вундан машина
Гора сыв!
Асывја сынөдөс
Шыјасөн чутөд.
Міјанкөд өтвывја
Гор сыланкыв
Өтвылатас өтпластө,
Колөма мутө,
Чутөдан сыланкыв
Асыв і рыт
Му паста, зарнја
Колтаөн водө.
Горажык сыломыс —
Звучнөјжык лыд...
Чутөдан шыулө
Вынјөрыс содө!
Чутөдан шыулө
Јон пара вөв
Пелјассө вөрөдіг
Сувтлытөг мунө,
Чутөдан шыулө
Ізјаса көв
Колтасө унжыкөс
Вөнас быд лунө.
Өј, те! Чарлаа морт!
Поскідік мупельн
Небыда кашкыс...
Віотав, мыј гөрбылчиг
Шепјаслы вашкан?
Шепјасыс кывзөны
Міјанлыс мојд.
Нһаң вундан машина,
Ударнөја сыв!
Асывја сынөдөс
Шыјасөн чутөд
Адзан кыз чутөдан
Гор сыланкыв
Палөдө, шығөдө
Откалыс сутө.
Өј, те, чарлаа вок!
Те понда міјанлы
Шеп возын јанзім!
Візөдла те вылө —
— Сінмын шог,
Сувтлы — отсалам
Вундыны һантө!
Нһаң вундан машина
Гора сыв!
Асывја сынөдөс
Шыјаснас чутөд!
Міјанкөд өтвывја
Збој сыланкыв
Өктас мед өтлаө
Колтчыслыс мутө!
Сыв сы јылыс,
Кыз Коми му,
дас во чөж ужсө
Штурмөн бостіс.
Сыв сы јылыс,
Кыз паскыд туж,
Ордымыс
Теныд, машиналы
Воссеіс!

Мыј өдјө кыптө!..

Нора зев шувлаліс төлыс, —
Бөрдөм моз пыр вөлі һар;
Нора шөщ шувкјөддіс вөрыс, —
Пыр быгтө — сөд пемыд ар.

Лок горөн жургісны шорјас,
Рытјасын нора увтчываліс пон.

.....
.....
.....

Јіркытіс, Октабрлөн шыыс.
Залскөптис — шондіөн, —
Комі му бан.
Клонгысис, чергөдчис пөрі, —
Kod вөлі
Ужвылө шван...

* * *

Көн важөн ружтіг тыр
Нартітіс оліс,
Көн вөлі кырнышлөн
Течөма поз.
Өні сен кылө
Машиналөн сылом,
Өні сен —
Бжыд колхоз.

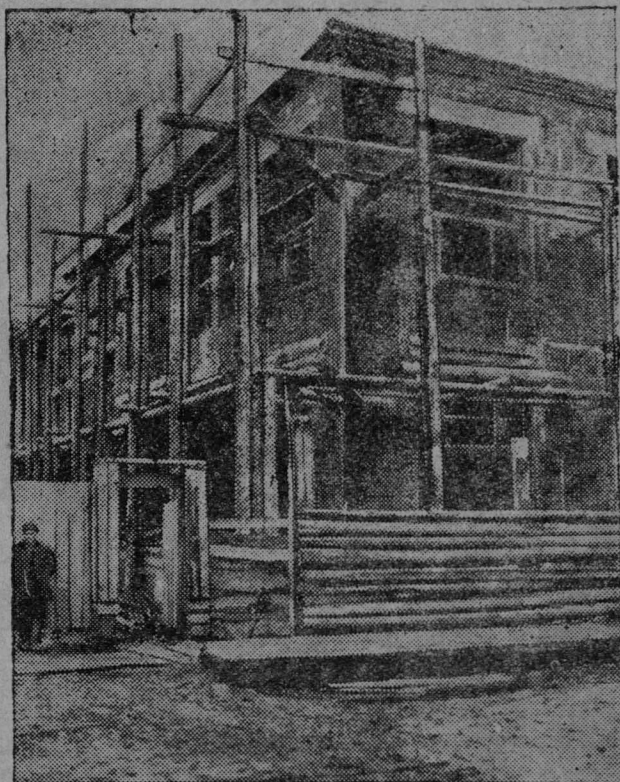
Көн важөн поп-дақјас,
куз әепсө тыртлісны,
Кыс најө новлісны
Јај да һаң нөб, —
Өні сен, јур јылас
Ломалө гөрд плаг.

Кыт важөн пөткајас
Лебөмыс повлісны,
Мед налөн зөлінык
Сөлөм оз пот. —
Өні сен јургө,
Кымөрсө поткөдө,
Лебалө көрт бордја, —
Выл самолет.

Важөн-кө вөрлөзыс
Керка ез төдлы
Оліс-кө өөд, пемыд
Пывсанын пыр.
Өні мі сы пыдөбі
Выл керка адзам
Сөмын-һын пыр.

Пемыдлыс сінјастө
Быд ногыс востөны, —
Гафетыд, журналыд... —
Быд торјыс ем!
Сөмын те ужав,
Ужав ен нужав,
Пыр сөмын јортјастө
Ужнад те вен.

Ъик ловја моз
 Лолалө
 Југ
 Сепаратор,
 Куз сурјасті
 Вјјалө
 Јөвва да
 Нөк.
 Кор јөла щан
 Рекмас,
 Кор јөлыс-нын
 Абу,
 Гор шувгөмыс
 сырна
 Оз лантыштылы
 Сек,
 Ме велалі
 Төдны,
 Ме виставны
 Верма,
 Мыј сылө, сек
 Сорнитө
 Гор
 Барабан:
 Код сновтчө
 Отсөгыс —
 На вьлө
 Скөрмө,
 I гажөдө,
 Ошкө --
 Код тыртөма
 План.
 Заводјасө,
 Карјасө
 Вьј
 Татыс мунө.
 Сы тујөд-жө,
 Кытјасті
 Мунөма
 Вөр.
 А кад мысөі
 Вьј,
 Гажа, тувсовја
 Лунө —
 Машінайн,
 Тракторөн
 Грімөдас
 Бөр.
 Көт рыт,
 Көт асыв,
 Мед шонді,
 Мед зерө.
 Оз шөјчышт,
 Оз лантышлы
 Гор
 Барабан.
 I гырысөс
 Ошінјас
 Грімөмла
 Вөрө,
 I посніја
 Тіралө
 Јөв тыра
 Щан.

Гім Ваң.

Өт ка ов м ө с ы н...*)

Лөң.
 Көнкө матын чершы кьлө,
 — Јөлөгамс бөрсис тавкјө.
 Мірон муніс вјјас вьлө.
 Адаө. Колхоз ворон јіреө авкјө.
 Вөвлөн вомсыс петө дул.
 Кадыс гожөм—јул.
 Мунө чожа, вослалө вјјас дорөд,
 Матысөсө төдса бадкуст дінө.
 Адаө. Сен зымвјчө ыжыд зорөд,
 „Сіңкө інө“...
 Мірон неуна ез горөд.
 —Марпа, ок, со мор, со мор!..
 Öнi-на естөн вөлі суктөма
 Уна бадкуст—вјлөн межа—бор,
 Öтi абу, небөс тај чуктөма,
 Вјчөд, оз тыдав пом-ни дор.
 да енлы Марпа?!
 Мыјкө кьлө..?
 Јагас кералөны пес—
 Гожөм шөрнас.
 Алі васа кулыс
 Тази сылө,
 Паскыд вомнас.?
 Алі горзө вөрсса бес?
 Оз...
 —Тажө локтө кымөр.
 Гөрсис вәјө зер.
 Аттө.
 Öд налөн оз нин кујлы турун.
 Ескө ез куравны бурөн.
 Зев матын гымлөн гор...
 —Ен јөјтав, выжыв.—Марпа гөлкөс.
 А Мірон муас пуктис пелсө.
 Кывзө...

Көнкө
 Мыјкө
 Саркөдө...
 Марпа зумыда сувтис,
 Кімөсө плеш дорас пуктис:
 —Локтө...
 Кушөм...
 ...Таркөдө.
 Мірон сувтлы,
 Вјчөд:
 Мунө трактор—машіна
 Кушөм чөрт?
 Ен сөр!
 —Тажө Ілла пророклөн вөлыс
 Летчис муө—көрт.
 Марпа повчис да вуш-ваш керис...
 Паскыда чөвтис пернапас,
 Вомдорјасис чожа вөрис,
 Кыз вөрө шыдөс тоігөн өшінтас.
 Вөрдi бокөд машіна гургіс,
 Кыссөс куртны колхоз вјч.
 Мірон пукаліс да мөвпаліс:
 —Сің...
 Ез-кө пророк Ілла летчы
 Лібө горзы васа кул...
 Енлы...
 Мыјла-нө ме татчө летчі...
 Öтнам...
 Колі заявленнө сетны...
 Кінад і кокнад
 Марпа сің-өд—збыл?
 Мірон сек сулаліс
 да помьс пом нылааліс,
 Лөмөтөн нылааліс дул.

Сыктывкарса совпартшколныкјас бригадаһн мунһны сплав вылһ.

С К Ö Т В І Ң Ö М Ö В У Ж А М.

Ез таҗи војдһр
Крестаналһн овыы,
Уж бертаіс јона
А кынһмјас ез пһт.

Уж мыркһмысла
Вежһрныс ез ловчыы —
Сек олһм вһлі
Арса војкод оһд.

Быд тулыс сјјһ
Семјайслы кһзис,
Кипыдһс паста
Мујас вылас һан;

да виҗас вылас
Турун зорһд вһчис,
Мед верһны тырмас
Мһс да һһшта чань.

Ез артмыв һинһм —
Прһста сјјһ пессис,
Кһт устһд мыркіс,
Бығғвһ вһлі код.

Кһт аслас пһнас
Мортыс мысис, резсис,
Кһт сыыс виҗліс —
Возһ ез-жһ cod.

да таҗи дырсһ
Кыссыны ез вермы;
Сһд кымһр пластһн
Тупкыһс јенеж;

Сіҗ ғымыштһмһн,
Чардыштһмһн зермис...
да петис сесса
Міча петас, — веж.

І сјјһ вежыс
Зіла сесса быдмис,
Кыҗ мујас вылын
Быдмһ һанһн роз.

І уна сиктын
Паскаліс да лыдмис
Һем вһвлытһм
КОЛХОЗ!

Со, виҗһд естһд,
Мујас вылас виҗһд,
Кһн лун-лун кылһ
Тракторыслһн гор,

Сен быдса артел;
Ғырыс јһс і іһт,
Сен уна выјим
Ужалысыс зор.

Сен һансһ
Машинаһн кһзһм,
А кһдыс вһлі
Налһн первој сорт;

Став ужсһ сені
Выл-ног вһчһм,
Сен мһда мһдлы
Ставыс јорт.

Со, бостам һалыс
Турун пуктан ужсһ, —

Ез колһм во-моз.
Жугһдлыны мыш —

Сен машинаыс һуіс
Ежасһ і вужсһ
Сен — ваз ужсамкһд
Нуһдһны тыш.

дас лунһн
Ештһдчисны һажһ,
Ғик помһд ештис
Виҗвывысыныс уж.

Колхозыд јортјас
Бурсһ уна вајһ, —
Быд ужлы һалһн
Кадыс — сущ.

А һни мујас вылын
Машинаыс жургһ.
Сен зіла вундһ
Зһр і id і су;

І гһгһр гажа,
Гажа шыһн јургһ
Колхозлһн ыҗыд,
Паскыд һтув му.

Му вылас сені
Машина-жһ вартһ,
Өтувја јһзлыс
Өтув кһзһм һань.

Лун чһжһн сјјһ
Уна суслан гартһ,
І һтув ужыс
Гһгһр бур і шань.

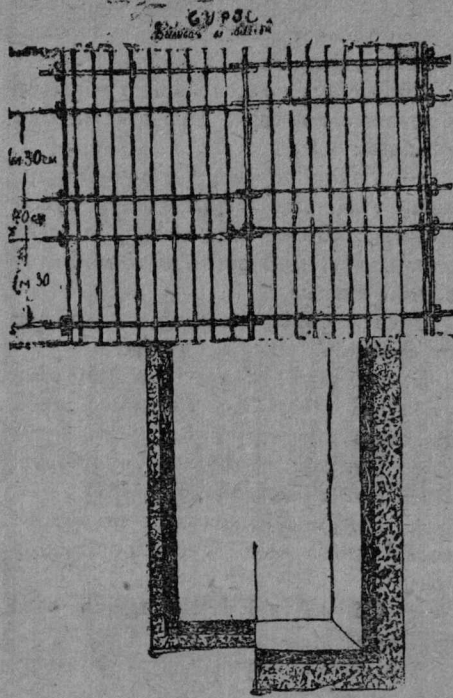
Колхозыс тајһ,
Скһт виҗһмһ вужис,
ВКП һндһм туйдһ
Сһмын воҙһ сын.

Локторјасыскһд
Тышкһ соссһ пужис.
Өтув уж вһсна
Сһлһмјасыс пым!

Иван Вас.

Сереговса Ф. З. С-ын велһдчысјас гјҗсалһны „Пјатилетка
решајушщһј којмһд во“һма зајом вылһ.

Тулысбыд агрономлөн помешник Бабін мыреис колхозныкјас повсын. Гөлөс чиртөзис, дөрөм көтастөзис, собранныјас вылын тувјалис колхозныкјаслы јурас вылнога скөтвердас јылыю—сілос јылыю.

Ноксис-пессис, а төлк абу,—некущөма оз сетчыны кыв-вылө. Даскуім рајоныс колхозјассө кышовтис—быдлаын өткод; стено кајоны колхозныкјас:

— Мукөдторјис огө өткажитчө, а турун сестыны муө ог сужө дај пом.

— Туруныс мијан колан пөраас зө-лөтаыс дөнажык. Төвса Микөла дырјин-і сижө лоө лопу кырөөн да ізасөн мөсјаснымөс вердны, а те нөшта-на тырмытөм турунсө сестыны көсјан.

Оз клеитчы сілос агитасја Бабін јортлөн дај сөмын. Весег көсјө-нин кинас макнитны ставыс вылө, да ез,—даснолөд колхоз правленнөө кежис.

І тани бурсө ез ақы: „сіз да таз“, „нокајтөны“ да „дакајтөны“, а делөсыс кышовтыштөны да кышовтыштөны.

— Ти-но мыј, менө вердны амі мыј караннис сілоссө—горөдас Бабін јорт, колхозса шлејас вылө.—Чукөртө колхозныкјастө, сен сорнитам...

— Митө мыј. Ми сөглас... Сөмын мыј шуас колхоз массаыс.

Чукөртисны козхоз собранныө. Вескыда өтказ сетны абу лөсыд, ас костаныс чукрасбны, кыв оз шуны, вөзө-ни бөрө оз нуөдны, сөмын кодеурө гусөникөн рөпкөдыштөны.

— Öд кушөм ідол воис, јөзсө бөб-јөдлө: тырт да талав ул турун. Мыј сөс лоас? Тенө колө төлка јурөс, ас-тө муас тыртлыны, сөсман амі он?

— Мыјкө-нын ылөдчисны. Кушөмкө Турнеп да брондо да сілос өтырышјө звөнитөны, а полвасө адзылим-ө?

Гуса рөпкөмсаң колхозныкјас нөж-јөник воөдчисны ыжыдзык сорниө—ызгөмөз, сілос вылө быдөн виөдчисны букышөн, кызи тај лөк вөв виөдө мегыр пырыс. Кажитчө, нинөм-нын оз артмы.

Сөмын енлөј, кыскө пызан дөрө матыетчис ар квајтымына кымын, жежыд тошјаса колхозник да пызан шөрас вачкөптис. Собранныө вачкөм шысыд быдсөн ышловөмөн лантис. Öви мөд өибөжнаныс виөдчисны пызанланыс да шөнитисны ас колас-таныс:

— Микөлајевіч сорнитны көсјө... Небөс сижө стрөчитыштас теныд сілос гутө, мөдыс сөсса тајө сорнинад он сужөы кытчө оз ков...

Микөлајевіч тошсө гыжыштіс да заводитис:

— Мыјла-нө өзанныд? Гөлөсјастө чиранныд? Прамөјжыка колө заводит-лыны сорнитны. Шуанныд даскуім во-нын пөрјавалисны турнепөн да брон-доөн. Брондотө да турнептө ег-на көзлөј да. Көзтөгыд-өд он төд. Вој-дөр колө видлыны во-мөд көјмөд ас-ланым кинаным, пуктыны, көзны, а оз-кө во, сек ассыныд кывтө і шуө. А видлөг вылө сілос пуктыны колө көв дод нол-вит первојјассө. Артмас-лі оз, сымынданад ог-нын гөльмө. Öд быдлаын-жө өни СССР пастала вө-чөны тајө ужсө. Ми сөмын чегөим. Артмытөм тор нинөм абу, сөмын Ба-бін јорт висталөј, кызи гусө вөчны, ми страда заводитчытөз гутө лукјыштам.

Kod сурө чујисны.

— Сижө-нө, Микөлајевіч, оз-өмөј став турунсө щөкты сілосавны? Ми-нын думыштім став зорөдјаснымөс ковмас муө тыртны.

— Ещанзи-тө дерт позас колөкө видлыны, мед ті первојсаң сиз і висталинныд.

— Висталинныд,—бара шыасис Микөлајевіч, вистав тјанлы, вөзза кыв-саыныд горөданныд-да, гөлөснаныд вөвтаннныд. Но, сиз-кө, сөглас, вид-лөг вылө сілосужты дод нол.

— А өд мыј сөсса, ладнө но.

— Дерт, сижө туруныд мөс вомад ескө оз воы-да мор сыкөд, туруныд-век-на турун.

Лун куім ноксисны колхозныкјас сілос гу дорын, ужалөны зөв неокө-та пырыс ставныс. Микөлајевіч да председател і өдөптыласны сөмын.

— Пустөј ужтө мыј ужалан. Гыр-јын ва тојөм код-жө тајө ужыд ми-јан,—шуөны колхозныкјас.

А јединөличныкјас зикөз матө вош-тисны најөс, быд каша кок чеганины лыјлөны:

— Медбур виөјассө-тај сөрвитинныд да туруннад пөдны мөдинныд. Не-кытчө воштыныд лоі—гуө сестыны талаланнныд...

* * *

Гөжөмыс удајтчис зөв ненога. Ту-рун пуктан повөдда гөжөм быд лоі видчысны да кыјөдөмөн кыјөдны. Лун шөрөз мица, а пажын кадсаыс зермө. Либө өвик лун мица,—мөд лун кымрасө.

Старикјас щөщ твердитисны, мыј тајө абу турун пуктан, а турун сөстан гөжөм.

Зөлаңчик көзәјствөын јешщө-на ещанзи-к турун позө повөдда костын гусыштыны, а унжык турунөн тащөм зөра гөжөмө пөгіб.

Колхозныкјас брөңгыны мөдисны, мефө-нын јона председател вылө да Микөлајевіч вылө.

— Страдујтны таво оз ков, кол-хозад пырим-да зөв кокөид лоі... Сөс-са сілосөн кутам вердны „Пувјасы-мөс“ да „чибјаснымөс“, либө став скөтнымөс тулысла вылыс щөщ сіло-сујтам. Висталаннныд-тај турун-пө оз сөсмы, скөтыд-өд көнкө сиз-жө оз сөс-мы... Ок ті моқјас, нөк-кашыкјас.

Председател вескыда пощис брөң-гыөјаслы.

— Тирмас лөвтнытө! Код вылө сөланнныд, он асыныд ужалө амі мыј? Неко-рна лым улө турун ез коллы, і таво оз ло. А сілос јылыс нинөм-нын болөдчыны. Карөма, ештөма.

Микөлајевіч сыныштіс:

— А ме ногөн-кө, Павел Иванөвич, тащөм зөра тулыснад, көв жын ту-рунтө сілосужт, сөмын мефым сілос гујасыд вөліны ыжыдшыкөс да виө дорад матынөс. Сек ескөн некущөм повөдда ез торк.

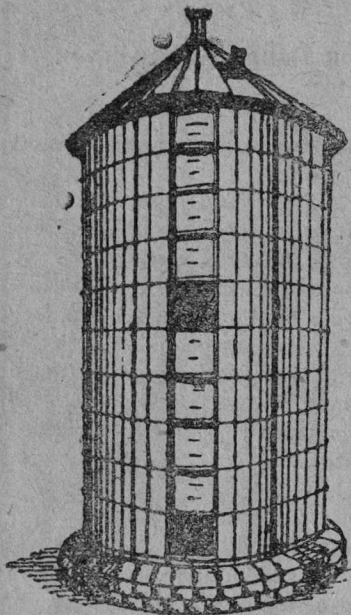
— Вернө сижө, Микөлајевіч, сижө і агрономыс сиз-жө шуө.

* * *

Лөвтыс гөлхозныкјаслөн наргөм прөста лоі: Гөжөм помас зөв бур по-вөдда сувтис, весег бур турун-на кол-хозныкјаслы сурі ідравны,—мөскыд-лы он убелит сетны, сөщөм веж да мица.

Кажитчө, сілос јылыс, нинөм-нын і казтывнысө. Сөмын колхозныкјас ез-на лантны, арбыд і төвбыд-на дөз-мөдисны председателөс.

— Мощитө-нө, Павел Иванөвич кор-нын лептынысө щөктан?

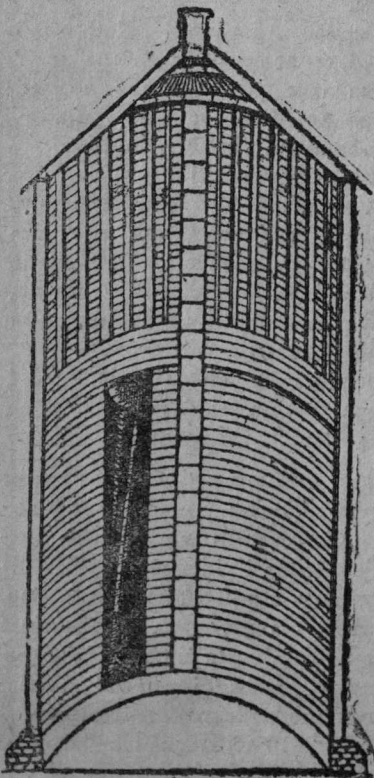

— Ок ескөн сійә нол додтә-кө вузалым, өни мыҗда фенга кулыштим, а мыҗ сесса со вочан, кужәд чукорә нол-со чөлкөвәй суйм.

— Да, Павел Иванович, ферт-нын өнөз дукаалис мошщид тенад, жомыр-јас-нын көнкө һамисны.

Ји кылаалом бөрын-ым, кор мулөн кын сләј мәдис заступ улә шедны, агроном Оплеснын чукөстис колхоз председателәс:

— Пөра, друг, селос гутә видлыны. Бурөщ өни тјан ем нол обобщественнәй выл вәјәм мөс. Асыв кежлә нол кымын мортәс ләсәд,—воста і гусә, сөмын асыввожнас возжык. Выв-ти-сә мед ог јөзасә; первој асым видлам да мөсјасә веләдам, гашкө чужјасны первојтә мөдасны-да. А

удажгас-кө локтан вөскресеннаө-жө став еелсөветувейс јөзәә чукөртлам да вөлистві прамөјасө востам.

Кодјыөны колхожыкјас гу вылын, а асланыс во сәјса кывјасыс-на дум выланыс:

— Мошщі перјам—преподобнәй елос... Адзылам кушдөм сватөј дукөн чепөсјас, сөмын ныртө кут да ылә-жык вешјы, мед оз кшкатө мөд пук-кылөн пуктылт.

Вевт вөссис,— му, ізас, пөвјас гу дорынөс.

Гуын бытөтө гумаа вылын, топалөма ул кужәд чукор дај сөмын. Ставөн өвөвомыс моз артмис:

— Вот тај!.. Нол дод турун брй...
— Вот тјан і мошщі...
— Менам мөс кокулын тащдөм селосыд мыҗда колө. Гуө селосуйтны оз ков-ни.

— Сөмын тајө дукыс мыҗкө сола чері көра-а.

Агроном һуммунис, сесса вомтыр-нас еерөктис:

— Колан вотө, кор-на вөли селос-сыд пуктытөм, ти агроном Бабін-тө верминныд пощны быд ногыс, а өни менө пощны һинөмөн. На, со, вот, видлә да ісыштө, да секи і шуө кужәд али абу тајө! Гетләј мөскыды мыҗ вөчыштас. Вот тајө і ем јортјас самөј настојашәј селосыд. Видлавны мөдисны гуыс „кујәд чукор“, асыны шенәоны:

— Збыл тај сие рөма, а чөскыд і ем, сола чері дука.

— Чөв! Настојка дука-тај! Самө-кур дука-да. Тајөн мөскыд козјас јешщө.

— Ој, мыҗ-те, сола капуста кор-тај! Збылыс зон, оз сәјтчы сылы! Нуисны селоссө мөсјаслы. Первој мөс-јасыд уна јөзсыд повјисны да сув-сав мунисны. Кор селос котыр воис мөс ныр улө, өти мөс первој ісыштис, зев піска пырыс некымын турунәи кыс-кыштис, да јур гөгрөдләмөн һамла-сны мөдис. Сесса ускөдчөмөн кутис кватајтны вом тырнас, а кор селос кытырыс быри, баксөмөн картаыс кутис петны плетука дорө. Сіз-жө і мукөд мөсјасыс фер-фер мырдысөмөн вомтырнас кутисны кватајтны.

— Вот і кужәд! Аттө дивө. Аттө дивө! Вом тырнаныс-өд быдсөи сорвај-төны.. Но инө!..

Акајтисны да клопајтисны колхож-ныкјас.

— Тајө-нө дивө али абу.

Сөмын агроном бара һуммуни да шуис:

— Мошщі али кужәд али селос. Но мыҗ өни шуанныд. Менам сесса селос јылыс кыв песөм ештис, өни аеныд сесса агитаторыс-агитаторјас. Петкөдлә і висталө јөзысы, онө-кө кылөн кужө виставны, петкөдләј мөс-јастө селос плетука дорыс да најө медбура висталасны.

— Вот і кужәд! Аттө дивө. Аттө дивө! Вом тырнаныс-өд быдсөи сорвај-төны.. Но инө!..

Акајтисны да клопајтисны колхож-ныкјас.

— Тајө-нө дивө али абу.

Сөмын агроном бара һуммуни да шуис:

— Мошщі али кужәд али селос. Но мыҗ өни шуанныд. Менам сесса селос јылыс кыв песөм ештис, өни аеныд сесса агитаторыс-агитаторјас. Петкөдлә і висталө јөзысы, онө-кө кылөн кужө виставны, петкөдләј мөс-јастө селос плетука дорыс да најө медбура висталасны.

— Вот і кужәд! Аттө дивө. Аттө дивө! Вом тырнаныс-өд быдсөи сорвај-төны.. Но инө!..

Акајтисны да клопајтисны колхож-ныкјас.

— Тајө-нө дивө али абу.

Сөмын агроном бара һуммуни да шуис:

— Мошщі али кужәд али селос. Но мыҗ өни шуанныд. Менам сесса селос јылыс кыв песөм ештис, өни аеныд сесса агитаторыс-агитаторјас. Петкөдлә і висталө јөзысы, онө-кө кылөн кужө виставны, петкөдләј мөс-јастө селос плетука дорыс да најө медбура висталасны.

— Вот і кужәд! Аттө дивө. Аттө дивө! Вом тырнаныс-өд быдсөи сорвај-төны.. Но инө!..

Акајтисны да клопајтисны колхож-ныкјас.

Вөскресеннаө асыввожсан мәдис јөз визувтны быдла дорсан, весег 15-20 верст сәјсан јөз кысқысөны „пре-подобнәй елос мошщі визөдлыны. Ныв і зон, пөрыс і веретө, гага і бала дызгисны бытөтөкө ыжыд-лун пращ-кө вичко дорө.

Сөмын поп-фак „багушкојас“ да прөскурһа „матушка“ ез тырмыны тан.

Асыны аскостас төлкујтөны:

— Мыҗнө тајө ми, колхожыкјас-кө дикуйтисны мед, мијанлы-нө мыҗ нуж-да визөднысө.

— Мед кодлы колө визөдөны, ми весег сін чөвтыны ог көсјө.

Асыны һөжјөнкөи матыстчөны да матыстчөны гудорө. Друг кодкө гс-рөдис:

— Востисны.—Быдсөи чепөсјисны, гогнитисны туримоз јурјас да жмитчис-ны гудорө. Кодлы оз тыдав, пощөс вылө, да сарај вылө көвјасисны.

Морт витео кымын сіннысө тувјал-исны өти местаө, кор мытчысас ад-зывайтөмтор.

І мыҗ-жө лоі, кор аграном мытчис јөз оинвозө кужәд моздор, һинөм-на ез вевјав шуныс, ставөн равөстисны:

— Кужәд, кужәд.. турун травитөм сөмын. Тырмас. Локтө муналамөј. Нһинөм тајјаслыс ылөдчөмсө кывзыны.

Муртса агроном вермис јөзөс лан-төдны ызгөмыс.

— Но мед кужәдкө, ветлам мөсјас дорө, најө небөс висталасны кужәд али сојантор.

Ыжыд плетука тыр, кык морт, пощ-вылын кысқисны селос сојан карта дорө. Јөзыс ызгөны шумитөны, пле-тука бөрсасыс вөтчөны. Збылыс бытө-төкө мошщі нуөны, сөмын оз гроб-һытсаын, а плетукаын. Петкөдисны медповтөм мөссө картаыс да ныр улас пуктисны селос пласт. Мөс чаш-һитис вом тырнас.

Кодкө арелас гөрөдис:

— Ти ен ылөдчө, мөсныд щыг ты-далө. Щыг дырјыд і һәјт сојас.

— Вајлә мича веж турун. Сек мыҗ висталас мөскыд.

Вајисны зарһкоф веж турун, пуктис-ны радөн селос пласт да турун пласт.

— Но визөдө...

Ісыштис мөс веж турун да чушһи-тис нырнас, сесса бөр вомтырнас мө-дис „һарјавны“ селос пласт, турун пласт јөткыштис бөкө. Бара сетисны мөс ныр улө турун, селоссө вештис-ны плетуканас сыв сәјө кымын. Вид-ләм пыдфә мөскыд турун моздор вив-тыс мунис селос плетука дорө.

Лөзисны мукөд мөсјас, сиз-жө веж турун дорын „чушһалөны“ а селос вомтырөн „һарјалөны“ дај сөмын. Визөдысјас шыһитөв визөдисны. Сө-мын өти баба ез вермы чөвлаун кутны:

Тајјаслһ-һын мөсјасыс щөщ јөјмө-

Тајјаслһ-һын мөсјасыс щөщ јөјмө-

Тајјаслһ-һын мөсјасыс щөщ јөјмө-

Тајјаслһ-һын мөсјасыс щөщ јөјмө-

Тајјаслһ-һын мөсјасыс щөщ јөјмө-

Тајјаслһ-һын мөсјасыс щөщ јөјмө-

Тајјаслһ-һын мөсјасыс щөщ јөјмө-

Тајјаслһ-һын мөсјасыс щөщ јөјмө-

Тајјаслһ-һын мөсјасыс щөщ јөјмө-

Тајјаслһ-һын мөсјасыс щөщ јөјмө-

маё... Јој вомјас-жө. Веж турун до-
рыс етажос вомө бостны?!
Аграном сетчө шыаеіс:

— Но өні кујөд амі абу. Кујөд.
Өд кујөдтө, прамөј-кө мөс, оз сој—
а тајөс ноко відлөј кінаныд.

Мөдісны мужікјас і бабајас відла-
вны, ісавны, өті мөд вомас веіг бост-
лісны, чөскыд өгуртсы дука, а рөмөн
кујөд дај сөмын.

— Тајө көв мајбырөс ачыд сој ка
пуста пыдді.

— Вот і дівө.

Ој! мөсјасыд плетукасө пазөдлөны!

— Но вај вістав, вістав регыджык,
кыз мыј тајө кодјінныд пуктінныд.—
Пөдібө воштыны мөдісны агрономөс.

Вот тащөм міјан став делаыс.
Гөләсјас чіртөз вісталам, кыв вылө
он верітчы некущөма. А вөчам-кө да
кыкөін коласад пуктан, сек быт ве-
ріт. Меным, гашкө, он-на і өні вері-
тө, тіјанлы став јылыс Иван Нікола-
јевіч вісталаас. Сіјө аскінас пуктіс і
вөчіс.

І мөдіс віставны Иван Ніколајевіч,
гу кодјөмсаң гу востытөз,—прөстөј
тор, тащөма сөлөмсаң некор на ез кыв-
зывны мужікјас, бабајас, ораторјас-
лыс— агітаторјаслыс. Көв і жөмда-
лөм сорөн клејтчіс Иван Ніколајевічлөн
сорні, но коланторсө зев бура, зев
крепыда тувјаліс јурө, пуктіс сөлөм-
вылө кывзысјаслы.

Дыр-на шыґісны гөләсјас, павкја-
лісны сынавтөм јурјас, быдсама пө-
лөс чышјанјас колхоз карта дінын,
сілос плетука дорын.

Веіг разөдчөгөн-нын агрономөс кы-
щыс ез леґны. Дассіґім колхозса
представітел-јас восковтны воґлаң
сылыс ез сетны, мөда-мөдысыс сор-
ны орлөдлөны:

— Міјанө волы, көґсас да гусө көв
лөсөдам.

— Міјанө первој. Мі-талу... жө
заводітам.

— А міјанө-нө, волыжө бара, лібө
прамөјжык мортөс ас пыдфыд ыстыв.
Једінолічнікјас щөщ колхозчыкјас јур-
вывгі мытчасісны:

— Міјанөс ен вунөд-і.

—Бурторсыд і мі ог бөрынтчөј.

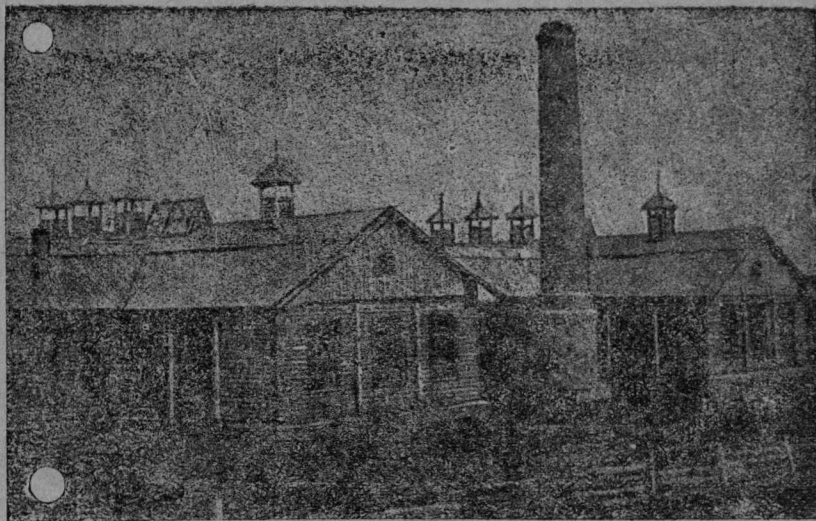
Сөмын кілчө посвылын пінтөм во-
ма бабјас асыныс важ төлксө нуө-
дісны важ моз-на:

— Візөд-жө Оґрөпена, му вежан-
дор-ө абу. Штав јөжшө пернатөм мо-
рөщјашыд, ашлаңныш бергөдышны;
өні-нын штав шкөтыд щөщ беш кі вы-
лө шетціш. Кущөмкө кујөд щукөр
вылө шарај вывшан-мож шетціштөны.

Аңґікрішт воан пөра дерт.

Кувны колө міјан термашны.

П. дороні.

Сереговса сов пуан завод.

Сереговса сов пуан заводуын выль варніцајас.

Сереговса сов заводуын ремонтірујтөны черен

Чукöртaм гpaждaнскöй вoйнaлыс иcтopия

Коми областувса овмöслөн кыптöмыс тыдалö быдöн-лы. 10 вoса юбилей коллöдöм вöли 10 вoса уж öтла-алöмөн. 10 вoса юбилей петкöдлiс — коми пролетарият, коми колхозник, крeпыда йтчöмаöс коммунист партиакöд. Юбилейнöй луняс нöшта чорыда котыртысны ужалыс массасö хожайственнo-политическöй могяс гөгöрыс, кодöс сувтöдiс коми област возö правительствo аслас историческöй шудмын областы 10 во тырöм куза.

10 вoса вермöмяс — коммунист партиа генеральнöй туй виз вöсна тышкасöмлөн результат. 10 вoса вермöм-яс — коммунист партиаөн Ленин ногөн национал политика нуöдöмлөн результат.

А öд вöлис кад, кор Ленинскöй национал политика пыддi Россияса буржуазия, став муывса буржуазиякöд öтвылыс, öбразөн да винтовкаөн, вежаваөн да шрапнельөн көсйылысны путкылытны Коммунист партиаыс национал политика да ловзöдны робочöй вiр пiын ужалыс Николaй вторoйлыс политика, национальнöй вoйтыр мышкуяс вылын жандармиясөн нагайка йöктöдан политика. Горны муно гражданскöй вoйна йылыс.

Кодi оз төд 1917—21 вoяс. Ез öмöй вöв капитал ловзöдöм ради раçытытöм гөрöдөн йтчöмаöс интервент да белогвардейчлөн автоматис „мижан“ попясөн вежава пызжан ризикöд? Ез öмöй интервентяс да белогвардейцяс мунны коммунистясöс гу да жүкмöсясö суявны, „мижан“ вичкояс звөн шы улö? Ез öмöй „мижан вичкoвын“ „любите друга своего, как самого себя“ — лозунг пропoганди-руйтисяс крестөн благословаятны вичко амвоныс выв-сан да резны вежаваөн губернатöм губернатор Латки-нöс, Прокушевöс, Орловöс да i став бандитясö гöл жöзлыс, коммунистяслыс вiр жуём вылö, лым кузта көм-тöгыс найöс котрöдлöм вылö, ji улас ловжöныс найöс то-лаалöм вылö?

Вöли. Унаөн коми ужалыс жöз найöс төдöны. Унаөн комияс (ен гөгöрвоö став комиссö, щöщ i кулакöс кодi нань-солөн паныд ускöдчiс Латкины да нулис сылыс коклаборсö) төдöны Латкин налотлыс результатсö.

А öд лоi вермöма... Лоi вермöма.

Вермöма сiжөн — Коми ужалыс жöз төдiс мунан туйсö. Коми ужалыс жöз возти-на ас мышку вылас новлöдлiс Латкин i К-ö политикасö. Либö вермыны, либö кувны — со лозунг сiжö кадын, со туйлөн пом сiжö кадын. Төдöмыс мый вöсна муно гражданскöй вoйна, обеспечитiс вермöмсö ужалыс массалы.

Öни сiжö кадыс коми. Порок щын разалис. Öни пас-калö индустриализация щын. А öд индустриализация щы-пыд тажö вермöм саяс лоi. Сiзкö тажö кадсö мижан вунöд-ны оз ков.

Ме шуа — вунöдны оз ков. Не пöштö вунöдны — тажö кадсö мижан колö төдны кызи талуня лун. Гражданскö

война дырoа героиясö, кодяс асланыс пöс вiрөн, торк-сытытöг сöлöм ужалöмөн, „Да здравствует коммунизм“! Гөрöдöм шыö усiны белобандитяс Автомат поныс — тажö героиясö мижан колö төдны, төдны ставнымлы!

А öд мыждаөн гражданскöй вoйнавыс героиясыс, гөрöд партизанясыс петисны ловжөн вoйна би увсыс кодыс калекaөн, кодыс зонвизаөн. Абу öмöй тажö фронтясывы-сыс петыс героиясыс öни медвозмöстчыс вoйтыр социа-листическöй овмöс кыпöдан фронт вылын — вөрлөзöмын, колхоз течöмын? Наяö! Уналаын найö журнуöдыöн, уна-лаын найö öзтöны ужалыс массасö атакуйтны хожайство кыпöдан фронт сiз-жö, кызи повзытытöг, ки вөрзытытöг ата-куйтисны военнöй фронт.

Тажö героиясö колö петкöдны, медым i ыжыд i том адзic, медым тажö героияс пример вылас калитiс ассö возö тышяс вылö. А öд тышкасныд мижан лоö кытчöз оз ло бырöдöма став мусарыс белобандит-капитал.

Мижан колö төдны гражданскöй вoйналыс история. Мижан колö художествоа кывжөн ловзöдны дас нол во саян вöвлöм торсö.

Ферт, тажö кад, некодлөн-на ез вун. Ташöм истори-ческöй кад сiжö көс бияс пуыс сотчысяслөн некор ез вушы. Сöмын художествоа кыв вылын, кодöс ескö вер-мiс лыдiныны быдөн, тажö кадыс мижан абу тырмымөн петкöдлöма. Абу тырмымөн серпасалöма.

Öни СССР паста муно уж гражданскöй вoйна худо-жествоа кывжөн серпасалöм могыс. Ми, Коми областын, олысяс, ог вермö колчыны таыс бокын.

Ме шыöдча став гражданскöй вoйнаын участвуйтыс жортяслы, партизанясы, волхозникясы, общественнöй работникясы — ваяö öтвылыс мөдöдамö лöсöдны граж-данскöй вoйналыс история. Ваяö öтвылыс ловзöдамö домна Калiковаöс i мукöд героиясö, кодяс пуктысны ассыныс олöмныс Коммунизм кыпалöм ради. Ваяö кыпöдам öниа хожайственнöй фронт вылын атака нуöдысясö — важ гөрöд партизанясö, добровольцясö. Öд налөн кiныс, налөн öзжöдана вiрыс любöй кадына дас хожайственнöй фронт вывса öружiетö вежны винтовка вылö.

Ваяö öтвылыс петкöдам ерд вылö „мижан“ духовен-ствылыс да кулачестволыс сiжö кадыс контрреволюцион-нöй ужнысö, кодöс найö вöли нуöдöны, кыз мый вермöны да нуöдöни öни.

КАПП шленяслы шыöдчöм. Ваяö, жортяс, бостчам ударнöя художествоа кыв вылын, лöсöдны гражданскöй вoйналыс история.

Белобандитясыс Коми областöс мездöмлы 12 во ты-ран лун кежлö лöсöдам öтуйа вынөн художествоа кыв вылын гражданскöй вoйналыс история.

Акинь пи.

Ивл. № 8

Отв. редактор М. боронын. Редакцияса шленяс: В. Савин, I. Вежов.

ПЕТИСНЫ да ВУЗАГГÖНЫ ХУДОЖЕ- СТВОА ВЪЛЪ НЫГАЈАС.

„ВЫЛЪ ВОЛВЫВ“

Пролетарскöй литература альманах 2-öd №.

Альманахын вистјас: Жугыллөн, Илвапыслөн, Пед Генлөн, Сандрик Јогорлөн, Худојевлөн. **Кывбурјас:** Нобдинса Витторлөн, Акин Пилэн, М. Ликачовлөн, I. Титовлөн да Ол Мишлөн.

84 листбок. доныс 50 ур.

НУОБДИНСА ВИТТОР — Гижодчукор 1-öd том.

1-öd томö Нобдинса Витторлөн пырисны пöшти став кывбурыс 1918-öd воеан да гоз-мөд вист. Ем щöщ ас олөм јывсыс вист.

280 листбок. доныс 1 шайт да 80 ур.

ИЛВАПЫС да ИЗЈУР ИВАН — Вөрлеқыс ударникјас.

Очеркјас вөрлеқыс геројјаслыс: „Выл олөм“ коммуна јылыс, А. В. Карманов јылыс, Н. Ф. Саков јылыс да Семö Олө јылыс.

32 листбок. доныс 20 ур.

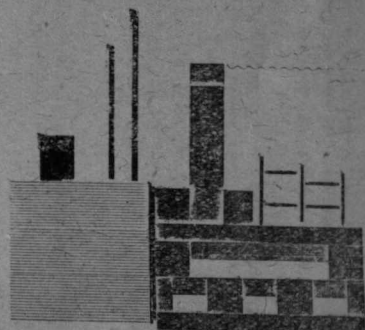
НУОБДИНСА ВИТТОР — Революционнöј сыланкывјас.

Выл Коми сыланкывјас нотајасөн.

16 листбок. доныс 50 ур.

Ныгајас позö, нобны дөбö сузодны наложеннöј платежөн Коми ныга леқаниса кыжнöј магазинö.

Адрес: Сыктивкар, Сöзетскöј, 24, Коми ныга леқанин. Кыжнöј магазиндэн: Коммунистическöј, 2.

44719

ХУДОЖЕСТВОА ЛІТЭРАТУРА
КОМІЖУРНАЛ

доныс 25 ур.

„УДАРНІК“

НЖ Коми
1-1

ЛЕҶОНЫ ВКП (б) ОК-лөн КУЛТПРОП да КАПП.
ПЕТО БЫД ТӨЛЫГЫН КЫКЫС

„УДАРНІК“ журнал петкөдлө Коми муын, Војвын крајын да СССР-ын социализм строитөм, төдмөдө пролетарскөй роч да коми художествоа літэратураөн, тышкасө классөвөй врагјаскөд да најө агентјаскөд партія генералнөй тувіч вөсна, нуөдө кос партія натсіоналнөй політикаыс кежласөмкөд, великодержавнөй шовінізмкөд да меставывса натсіоналізмкөд.

„УДАРНІК“ велөдө да быдтө том выль гіжыөјасөс. „УДАРНІК“-ын печатајтоөны вистјас, кывбурјас, очеркјас пролетарскөй коми гіжыөјаслөн.

Быд ударніклы, вөрлезыслы, колхозніклы колө сузөдны „УДАРНІК“ дај гіжны сетчө аслыныс, кызі тышкасөны најө асланыс участканыс промфинплан тыртөм вөсна, социалистическөй строителство вөсна.

СУЗӨДАН ДӨН:

1 төлыс кежлө — 30 ур	6 төлыс кежлө — 1 ш. 80 ур
3 төлыс кежлө — 90 ур	12 төлыс кежлө — 3 ш. 60 ур

Сузөдны погө поштөвөй быд отделеннөыс.

